

KARYS

Kaina 50 ct.

Nr. 47

Svarbesni įvykiai prieš 10 metų.

1920 m. lapkričio mėnuo.

17 d. 6 val. Širvintų — Giedraičių bare prasidėjo smarkios kautynės. Lenkai užėmė Paširvinčių dvarą ir Širvintų, Giedraičių miestelius.

Dubingių — Giedraičių rajone lenkai, pralaužę mūsų frontą, pradėjo pulti Malėtų kryptimi. Lenkų kavalerija, užėmusi Širvintus, prasiveržė Kovarsko Anykščių kryptimi.

Valkininkų-Rudziškių geležinkelio linijoje lenkai iš šarvuoto traukinio apšaudė Vaitavos, Genceniškių, Daugeliškių, Moliukų kaimus. Mūsų uždvara iš Leipūnų pasitraukė. Mūsiškių 3 sužeisti. Paimtas 1 lenkas nelaisvėn.

Lenkai, įpuolę į Salako miestelį, apiplėšė gyventojus.

18 d. Varėnos rajone lenkai netikėtai užpuolė su granatomis Bobriškių kaimą ir ten paėmė 3 mūsų karininkus nelaisvėn; iš jų karininką Matulaitį sunkiai sužeidė.

Ant Smalvų-Zarasų vieškelio lenkai pastatė sargybą Lupiankoje. Jų žvalgai prisiartinę prie Zarasų.

Salako rajone lenkai išstatė sargybą Žagarinėje.

Valkininkų-Rudziškių rajone lenkai darė artilerijos prisišaudymą į mūsų apkasus tarp Gilaus ir Zailgių ežerų. Mūsiškių 1 sužeistas. Apie 12 val. lenkai puolė mūsiškius Panašiškiuose, bet buvo atmušti. 15 val. lenkų šarvuotas traukinys apšaudė Gudakiemį ir artinosi prie Klepočių, bet mūsų artilerija privertė jį atsitraukti.

19 d. Nuo 7 val. ryto lenkai darė 5 puolimus į Musninkų miestelį, bet visi puolimai buvo atmušti. Vėliau pradėjo pulti įvairiose Musninkų apylinkėje vietose, bet ir tie puolimai vis buvo atmušti. Mūsiškiai lenkus iš Taučiulių išmušę, nuvijo juos iki Užuzelių ir paėmė 17 lenkų nelaisvėn, 3 arklius ir 2 vežimū, ir daug šovinių.

Lenkų lėktuvas mėtė bombas ant Čiobiškio tilto.

Lenkai, tęsdami puolimą, pralaužė frontą. Jų kavalerija perkirto Ukmergės — Utenos plentą, užėmė Kurklius ir slenka Kovarsko — Anykščių kryptimi. Paskui fronto pralaužimas buvo likviduotas, lenkų kav. brigada atkirsta.

Širvintų rajone mūsiškiai durtuvais atakavo Širvintus ir Motiejūnų kaimą. Širvintuose mūsiškiai paėmė 170 lenkų nelaisvėn, 2 patrankas, 20 kulkosvaidžių, 84 arklius, 7 virtuves, 30 vežimų, 100 šautuvų, daug šovinių ir telefono turto. Tuo metu Širvintuose buvo ir pats generolas Želigovskis, kuris tik ką suspėjo pasprukti automobiliu.

Vėliau lenkai bandė Širvintus atakuoti, bet buvo atmušti.

Valkininkų—Rudziškių bare lenkai puolė mūsų uždvarą Stravkos ir Spindžių ežerų bare, bet buvo atmušti. Ties Rudziškiais lenkams puolant, mūsų uždvaros iš kai kurių vietų buvo priverstos atsitraukti. Be to mūsiškiai ties Rudziškiais išardė geležinkelį ir lenkų šarvuotas traukinys, atėjęs į tą vietą, nuvertė vieną vagoną, o mūsiškių apšaudytas vėl paspruko į Rudziškius.

20 d. Valkininkų — Rudziškių bare lenkų šarvuotas traukinys ties Klepočiais visą dieną šaudė apkasus ir bandė taisyti suardytą geležinkelį, bet mūsų artilerijai apšaudant, turėjo sugrižti ir kelio nesutaisė.

Atkirstoji lenkų kavalerijos brigada per Okainius traukia Kėdainių link, nuo Kėdainių pasuko į šiaurę ir ties Daškonių kaimu susprogdino geležinkelio liniją.

21 d. Širvintų — Giedraičių bare mūsiškiai lenkus sumušė ir užėmė liniją Romaniškiai — Skiečiai — Porai — Ramaškonys — Pajuodžiai — Giedraičiai. Paimta iš lenkų 36 kareiviai nelaisvėn, 4 arkliai, 2 kulkosvaidžiai ir 11 vežimų.

Mūsų kariuomenė pradėjo veržtis Vilniaus link, bet Tautų Sąjungos Kontrolės Komisijos pirmininkas Chardigny pareikalavo tą žygį sustabdyti, ir puolimas buvo nutrauktas.

9 val. duotas įsakymas kariuomenei sustabdyti ofenzyvą ir pereiti prie defenzyvos.

Atkirstoji lenkų kavalerijos brigada Tautjėnų ir Lančunavos dvaruose. 6 val. jie pasiekė Vilainių dvarą (ties Kėdainiais), su tikslu susprogdinti Kėdainių geležinkelio tiltus, bet mūsiškių atakuoti lenkai pabėgo, palikdami 12 pūdų pirokselino.

22 d. Valkininkų—Rudziškių geležinkelio linijos rajone lenkų šarvuotas traukinys apšaudė Leipūnus ir Gudakiemį.

Atkirstoji lenkų kavalerijos brigada pasitraukė Troškūnų link.

23 d. 17 val. atkirstoji lenkų kavalerijos brigada ties Lėliūnais perėjo skersai plentą ir nužygiavo Aluntos link. 24 val. prajojo Suginčių bažnytkiemį.

Biblija už 1 milijoną dolerių.

Garsi Gutenbergo biblija, per keturius šimtus metų buvusi lenkų šv. Povilo vienuolyno nuosavybe, perduota neseniai New Ycrko gydytojui Otto Felverui.

Pastarasis pirko todėl, kad parduotų ją bibliotekų kongresui Vašingtone už pusantrą milijoną dolerių.

Sutartis buvo pasirašyta Amerikos pasiuntinybėj Vionoje.

Kaina visiems: metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt. ir 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Skelbimų kaina pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XII metal

Kaunas, 1930 — VYTAUTO D. — m. lapkričio m. 20 d.

Nr. 47 (599)

LAPKRIČIO 23-JI DIENA.

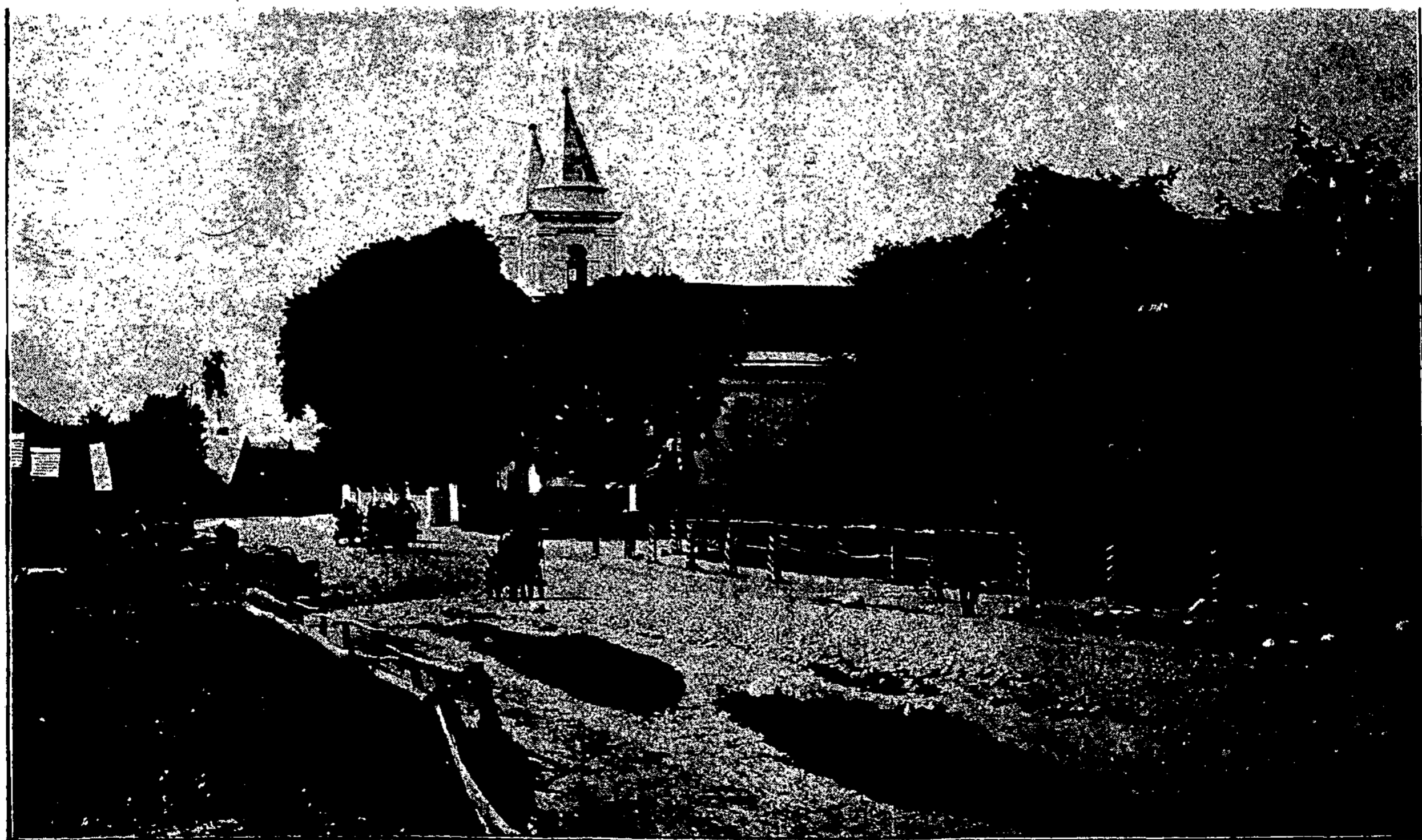
Kasmet mes švenčiame kariuomenės dalių šventes, kasmet minime kitas sukaktis ir kasmet turime bendrąją — visos kariuomenės — didžiulę šventę. Tai lapkričio 23-ji diena.

Štai praėjo jau dvylika metų nuo tos dienos, kai mūsų gražioje sostinėje Vilniuj oficiališkai buvo paskelbtas pirmasis įsakymas atgijusios Lietuvos kariuomenei. Tai buvo 1918 m. lapkričio 23 d.

Ši data yra tokia pat svarbi, kaip ir Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo data. Jei vasario 16 d. garbingieji mūsų

tautos vadai visam pasauliui drąsiai pareiškė, kad Lietuva yra laisva ir nepriklausoma, tai lapkričio 23 d. taip pat viešai ir drąsiai buvo padaryta pradžia tai organizuotai jėgai, kuri su ginklu rankose savo krauju ir net mirtimi tą laisvę ir nepriklausomybę iškovojo, įtvirtino ir ligi šiol garbingai tebesaugo.

Iš tikrųjų, jei 1918—1919 metais nebūtume susirūpinę organizuoti savo kariuomenę, nebūtume turėję jaunų kilnių pasiryžėlių, vargu ar šiandien būtume laisvi bei nepriklausomi.

Širvintų miestelis, ties kurluo 1920 m. lapkričio mėn. Metuvisai smarkiai sumušė lenkus.

Be galo malonu ir linksma, kai šian-
die, pasižvalgę aplinkui, vis mažiau
matome mūsų Lietuvoj sunkiosios ver-
gijos liekanų ir skurdo. Viskas gy-
vėja ir smarkiu tempu kyla. Uzgia fabri-
kai, auga rūmai, tęsiami geležinkeliai,
plentai, dygsta naujakurių sodybos, at-
statomi ir plečiami miestai, statomos
mokyklos ir kitos kultūrinės įstaigos. Ir
vis tai sava — sava ir laisva!

O kas gi leido tai daryti? Kas gi iš-
kovojo tų teisių, kurių visai dar nesenai
neturėjom? Nors kartais užmirštame
apie tai, bet, manau, labai ir labai aišku.

Taip. Čia sustosiu ir priminsiu labai
gražius ir reikšmingus dabartinio mūsų
Respublikos Prezidento žodžius:

„Nieko nesveria tautos teisė, jeigu
jos neparemia tautos kalavijas. Todėl
1918 m. lapkričio 23 d. ir įsteigėme savo
ginkluotą pajėgą ginti, saugoti ir auk-
lėti savo Tėvynei.

„Nuo Gardino ligi Baltijos jūros, nuo
Dauguvos ligi Vokiečių pasienio mūsų
savanoriai, partizanai ir šauliai savo
krauju, savo gyvybės aukomis pašventi-
no mūsų tėvų ir protėvių žemę. Apie
tai skelbia karių-gynėjų kapai ir pamink-
lai. Tie paminklai rodo, koks yra didelis
įvykis mūsų valstybės atstatyme tas
mūsų kariuomenės sudarymas“.

Todėl, kiek toji diena mums yra
linksma ir džiugi, tiek ji rimta ir gedulin-
ga. Kruvinos kovos dėl Tėvynės laisvės
ir nepriklausomybės pareikalavo aukų.

Vyriausiojo štabo pranešimas.

*Šių metų lapkričio mėnesio 12 — 14 d. Utenos ap-
skrity buvo atsarginių — karininkų ir kareivių tikri-
namasis šaukimas. Vienkart buvo tikrinami suregis-
truoti karo reikalams arkliai, vežimai ir kitos reikme-
nys.*

*Tikrinimas praėjo labai tvarkingai ir gražiausioj
nuotaikoj. Atsarginiai ir piliečiai parodė ne tik gilų
savo pareigų supratimą, bet ir sugebėjimą jas tink-
amai atlikti.*

Karo vadovybė aukštai tat įvertino.

*Geriausiai savo pareigas per patikrinimą atliku-
siejį atsargos kariai ir pareigūnai apdovanoti laikro-
džiais su atitinkamais užrašais.*

Daug rinktinių mūsų kariuomenės ka-
rininkų ir kareivių paguldė savo galvas
Panevėžio, Alytaus, Jezno, Radviliškio,
Giedraičių, Širvintų ir kt. laukuose. Prie
jų garbingų kapų su didžiausia pagarba
ir dėkingumu lenkiame savo galvas.

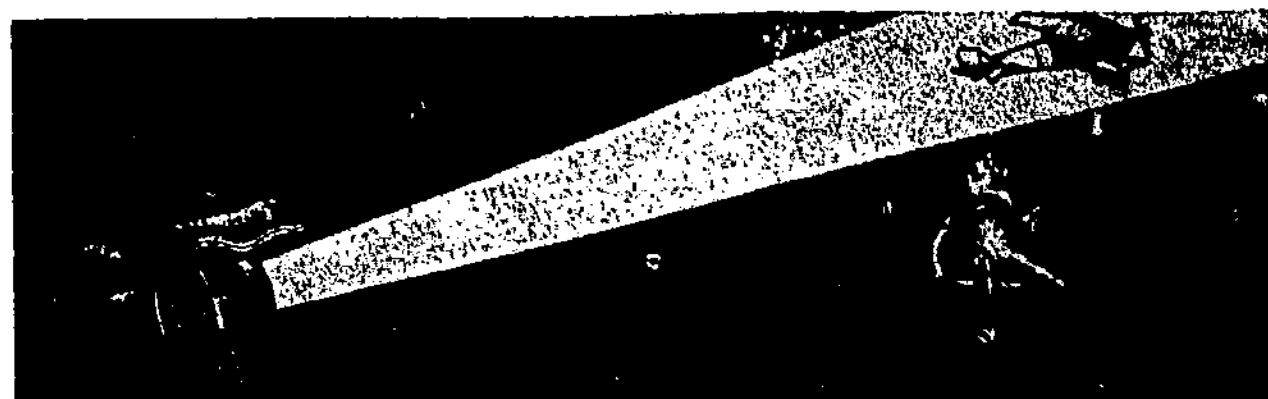
Daugelis tų kovų narsiųjų vyrų —
tiek mirusių, tiek likusių gyventi buvo
apdovanoti kukliais šešiakampiais kry-
žiais su raudonos ir juodos spalvos kas-
piniais. Tai „Vyties Kryžiaus“ ordino
kavaliai, pasižymėję kautynėse su
Lietuvos priešais.

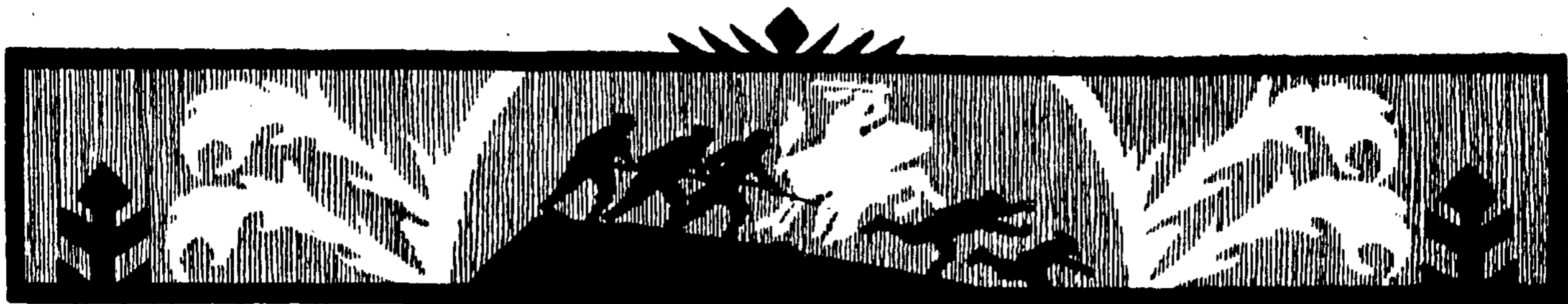
Šių didvyrių nuopelnai Tėvynei taip
pat brangūs ir reikšmingi. Todėl lapkri-
čio 23-ji diena švenčiama dar ne tik kaip
visos kariuomenės, bet ir kaip „Vyties
Kryžiaus“ ordino kavaliarių šventė. Tą
dieną minime žuvusius, bet kartu ger-
biame ir gyvuosius karžygius, pasižymė-
jusius kovose ir apdovanotus „Vyties
Kryžiumi“.

Pagaliau lapkričio 23 d. ryškiai mums
primena, jog Vilnius, kur išdygo ir sti-
prėjo ginkluotosios mūsų tautos pajė-
gos, tebėra žiaurioj vergijoje ir laukia
vaduojamas.

Taigi, kary, švėsdamas lapkričio 23
dieną, susikaupk nors truputį ir pamat-
tyk: kaip ir kokiomis aukomis buvo įkur-
ta toji kariuomenė, ką ji pasiekė ir ką
dar turi nudirbti. Visa tai gerai supra-
tęs, tvirtai pasižadėk būti tuo, kuo buvo
pirmieji mūsų savanoriai. O jie buvo
kilnūs pionieriai, klusnūs, sumanūs, iš-
tvermingi ir nebija mirti kariai ir dideli
gražios skaisčios dvasios lietuviai!

M.

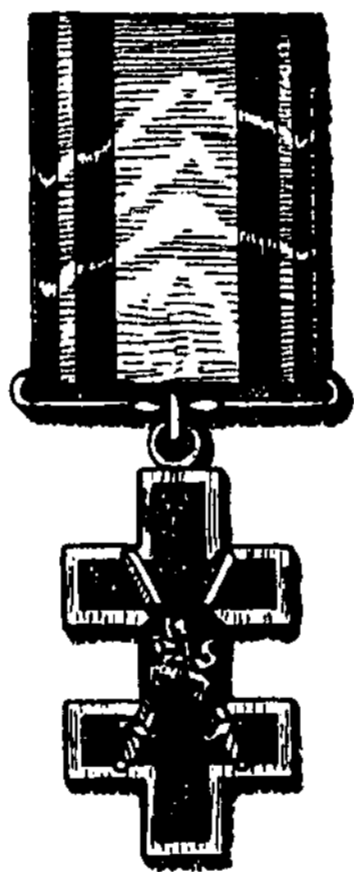
Vyties Kryžiaus ordino šventės proga.

Lapkričio 23 d. yra ne tik mūsų kariuomenės, bet drauge ir Vyties kryžiaus ordino kavalerių šventė.

Vyties kryžius pažiūrėti atrodo menka dovana, akies, rodos, jis taip nevilioja, bet jį gauti yra labai sunku ir ne kiekvienam būna progų. Tai yra didelė ir brangi kariška dovana, gaunama tik kovų metu už didelius kariškus žygius: nepaprastą drąsą, pasiaukojimą tėvynei ir kitus nepaprastus nuopelnus. Bet jį gauti yra atdaros dūrys kiekvienam kariui kautynių metu, nors tas gavimas, kaip jau minėjau, yra labai sunkus. Karys turi visiškai savęs atsižadėti, pasiaukoti ir minty turėti tik vieną: mirti arba laimėti. Šios minties vedami daugelis mūsų karių nepriklausomybės karo metu parodė nepaprastus žygius, todėl tokius pažymėti jau 1919 m. buvo įsteigtas pirmas Lietuvos kariškas ordinas „Už Tėvynę“. Tai buvo keturkampis kryžius. Bet toks kryžius buvo lietuvių sielai svetimas, jis neturėjo nieko, kas primintų mūsų senovės tradicijas. Todėl Lietuvos Valstybinė Archeologijos Komisija, apsvarsčiusi kryžiaus „Už Tėvynę“ išvaizdos klausimą, rado, kad tinkamiausia jam forma būtų senoviško Vyties skydo kryžius su dviem skersiniais, kaip savotiškas Lietuvos geraldikos ir simbolikos ženklas.

Dar gilioj senovėj (prieš krikščionybės įvedimą Lietuvoj) Lietuvos karaliaus Mindaugo laikais, Vytis pradėtas vartoti, kaip Lietuvos valstybės ženklas. Vyties skyde buvo žymimas ženklas-kryžius su dviem skersinėm, t. y. šešiais kampais. Šis kryžius taip pat nebuvo pripuolamas, kaip ir pats Vytis. Vytis padarytas valstybės ženklu tik tuo tikslu, kad senovės lietuvių raitieji kariai, gindami savo kraštą, buvo sudarę galingą Lietuvą. Tie raitieji kariai buvo vadinami vyčiais bei vytimis, nes dažniausiai vydavo lauk ir nublokšdavo savo priešus. Todėl Lietuvos valdovai, gerbdami savo

vyčius, įvedė jį valstybės ženklu, nes Vytis reiškė senovės lietuvių karių dvasią, pasiryžimą ir pasiaukojimą tėvynei, be to, visą tautą. Šeškampis kryžius yra dar senesnis lietuvių (dar pagonijos laikais) ženklas. Tai buvo plačiai vartojamas senoviškoje lietuvių religinėje simbolikoje, kaip saugojantis nuo nelaimių, ženklas. Todėl tokie kryžiai buvo žymimi ne tik senovės lietuvių karių skyduose, bet Vytauto Did. buvo žymimas ir monetuose, kaip atskiras geraldiškas ženklas.

Ministerių Kabinetas sutiko su archeologinės komisijos nurodymais ir kryžius „Už Tėvynę“ buvo pakeistas Vyties skydo kryžium ir pavadintas Vyties kryžiumi. 1920 m. vasario 3 d. Respublikos Prezidento A. Smetonos įsakymu tai buvo galutinai paskelbta ir įvykdyta. Iki šiol Vyties kryžius turėjo dvi rūšis. Pirmąją rūšimi su kardais buvo apdovanojami kariai tik ypatingai pasižymėję karo metu kautynių lauke, arba, būdami vadais, parodė ypatingą sumanumą bei pasiaukojimą. Antrąją rūšimi be kardų buvo apdovanojami kariai ir civiliai už įvairius kariškus pasižymėjimus karo ar taikos metu. Abi rūšys turėjo po tris laipsnius.

Paskutiniu metu Vyties kryžius reformuojamas. Šią savaitę

tai bus galutinai atlikta. II-ros rūšies jau nebebus. Dabar bus 5 laipsnių Vyties kryžiaus ordinas karininkams ir 3 laipsnių Vyties kryžius kareiviams. Apie tai, kai jau galutinai paaiškės, parašysime kituose numeriuose.

Todėl, dabartinis kary bei jaunuoli! Šiandien, kada taikos metas, ši dovana yra tik graži svajonė, bet, kada ateis Vilniaus vadavimo valanda, tu būsi tikras kandidatas šią garbingą dovaną gauti. Ši kukli dovana daug iš tavęs pareikalaus, bet tu mokėsi pasiryžti ir pasiaukoti, kaip mokėjo ir tie, kurių krūtines dabar puošia minimi kryžiai. Nėra kariui didesnės garbės, kaip Vyties kryžių gauti ir jį ant savo krūtines turėti. Bet drauge turiu ir pabrėžti, kad nepriklausomybės kovų kariai, kovodami neturėjo galvoj jokių dovanų, jie tik pasiaukojė tėvynės meilės vedami. Tikras karžygys kovoj apie dovanas negalvoja, tik apie pareigas. Bet kada už tas savo pareigas, su pasiaukojimu atliktas, gauna garbingas dovanas, jis jas su džiaugsmu sutinka ir jas gerbia, nesuteršdamas blogais darbais bei tuščiais pasididžiavimais.

Baigdamas dar priminsiu. Jūs, būsintieji Vyties kryžiui gauti kandidatai, jau dabar šiam žygiui ruoškitės: uoliai mokydamies karo mokslų, pratindamies prie drausmės, klusnumo, pasiaukojimo ir dvasios užgrūdinimo. Tas yra pirmas kandidatas, kuris yra gerai pasiruošęs sunkiems kovos egzaminams išlaikyti. St.

Latvijos susisiekiimo ministeris Lietuvoj.

Šie Vytauto Didžiojo metai pasižymėjo ir brolišku lietuvių-latvių tautų suartėjimu. Šiomet Lietuvą aplankė ne tik latvių įvairios ekskursijos, bet ir aukštieji vyriausybės asmens. Parodos metu buvo atvykęs latvių finansų ministeris p. Petrevics, o šiomis dienomis vėl susilaukėme aukštų Latvijos svečių.

Rugsėjo paskutinėmis ir spalio mėn. pirmomis dienomis Latvijoje lankėsi ir susipažino su jų susisiekiimu mūsų susisiekiimo ministeris p. inž. Vileišis. Latvių susisiekiimo ministeris p. Ozolinš, atsitedamas mūsų ministeriui už apsilankymą, lapkričio 9 d. tuo pat tikslu atvyko į Lietuvą. Su juo dar drauge atvyko ir latvių geležinkelių direktorius p. Rode, paštų ir telegrafų direktorius p. Ausins ir plentų direktorius p. Siksna. Svečius Kauno stoty sutiko susisiekiimo ministeris, aukšti susisiekiimo ministerijos valdininkai, Latvių įgaliotas ministeris Lietuvai ir kt.

Vakare svečiai atvyko į Karo muziejų vėliavų nuleidimo apeigoms, padėjo prie paminklo žuvusiems vainiką ir apžiūrėjo Karo muziejaus vidų ir jo eksponatus.

Kitą dieną svečiai aplankė Čiurlionies galeriją, apžiūrėjo Kauną ir ministeris p. Ozolinš buvo priimtas Respublikos Prezidento audiencijoje. Po to aplankė ministerį pirmininką Tūbelį, susisiekiimo ministerį inž. Vileišį ir užsienių reikalų ministerį dr. Zauinių. Vakare Lietuvos viešbučio salėse ministeris pirmininkas svečiams pagerbti suruošė pietus, kuriuose dalyvavo ir mūsų krašto apsaugos, susisiekiimo ir užsienių reikalų ministrai, latvių atstovybė Lietuvai

ir aukštieji susisiekiimo ministerijos valdininkai ir kt. Taip pat nuoširdžios vaišės įvyko pas susisiekiimo ministerį, Latvijos pasiuntinybę ir t. t.

Svečiai, Lietuvoj viešėdami, apžiūrėjo Kauno geležinkelių stotį, teisingumo ministerijos rūmus, centralines geležinkelių dirbtuves, radio stotį, naujuosius pašto rūmus, Lietuvos banką, Pažaislio vienuolyną ir apsilankę mūsų provincijoje, apžiūrėjo Raudondvarį, Palemoną, Marijampolės paštą ir geležinkelių stotį, Alytaus paštą, tarnautojų gyvenamus butus ir t. t. Ulonų karininkų ramovėj svečiai buvo nuoširdžiai sutikti ir pavaišinti. Karininkai su orkestru sutiko svečius ir po tostų, Latvijos ir Lietuvos himnų ir širdingų kalbų ulonų karininkai net iš dviejų kartų svečiams užtraukė „Ilgiausių metų“.

Lapkričio 13 d. naktiniu traukiniu svečiai iš Kauno išvyko atgal į Rygą.

Mūsų susisiekiimo ministeris p. inž. Vileišis, lankdamasis Latvijoje, buvo apdovanotas latvių „Trijų žvaigždžių“ 1 laip. ordinu. Latvių p. ministeris Ozolinš apsilankęs Kaune, taip pat tapo apdovanotas mūsų valstybės D. L. K. Gedimino I laip. ordinu. Be to, tokiu pat mūsų valstybės ordinu ir to pat laipsnio paskutinėmis dienomis buvo apdovanotas ir latvių finansų ministeris p. Petrevics.

Toks nuoširdus dviejų brolišku tautų atstovų lankymasis vienu pas kitus ir stengimasis arčiau kitas kitą pažinti, labiau jas artina ir stiprina glaudesnio jų bendradarbiavimo ryšius.

KARIUOMENI.

Tautos avangarde! —
Kariai Gedimino, Kęstučio, Birutės, Radvilos...
Daug kartų suardę,
Jūs priešų planus,
Šiandieną,
Kaip vienas,
Vėl šveičiat pabūklus, kad kartą dar žygin sukilus!...
Krūtinėse jūs pasiryžimo jausmas,
Patrankose slepiasi pragaro griausmas,
Kulkosvaidžiai laukia mirtim sukvatoti...
Ir jūs plieniniai pegasai, lyg bėriai,
Pašėlusiai grėžia sparnais — propeleriais
Ir trokšta drąsiai, kaip padangių arai, laviruoti,
Ir tūkstančiai stiepiasi šautuvų tutų,
Ir tūkstančiais blizga kardų!...
Kad visa gi sykiu sukiltų kartu,
Koks vaizdas, koks vaizdas gi būtų!?...
Karžygiai!
Auksinėmis raidėmis jūsų tie žygiai
Istorijos lapuose jau įrašyti —
Iš miego letargo prikėlėte Vytį!
Jau gavote šventą kautynių jūr krikštą... —
Už gimtąją žemę daug kraujo iš jūsų krūtinų ištiško...
To krikšto dalyvių dar daugelis liko
Tarp jūsų eilių,
Nors daugeliui jų ant kapo sudėjom
Garbe pažymėtų vainikų...
Vis vien! Jū nebijote, drąsūs, kaip vienas
Šiandieną
Kariai Gedimino, Kęstučio, Birutės, Radvilos...

Liepsnojat pirmų savanorių idėjom
Ir trokštate žengti jų žygių keliu...
Vėl šveičiat pabūklus, kad kartą dar žygiu sukilus!...
O žygis jus laukia ir žygis kilnus! —
Į Vilnių! Už Vytauto grabą! Už Vartus Aušros!...
To laukia iš jūsų tauta,
To laukia kantriai Vilnija...
Ir motina sako: — Tam gimė sūnus! —
Ir jūs jį pasieksit, daug kartų suardę,
Jau priešų planus, —
Tautos avangarde!

A. Bučys.

Gražus draugiškumo pareiškimas.

Vienas „Kario“ bendradarbis ats. vyr. pusk. Balys Girčys, tarnavęs 5 pėst. D. L. K. Kęstučio pulke, išgirdęs per „Kari“, kad š. m. spalio 20 d. žuvo jo draugas aviacijos vyr. pusk. Jonas Stankūnas (anksčiau tarnavęs 5 pėst. pulke), nutarė jį tinkamai pagerbti.

Kadangi „Kary“ jo buvo uždirbta šiek tiek honoraro už rašinėjimą, tai paprašė redakcijos, kad iš jo uždirbtų pinigų skirtų 10 lt. pamaldoms už žuvusiojo vėlę. t. y. užpirktų mišias aviacijos (Freidos įgulos) bažnytėlėj, ir žuvusiojo motinai išrašytų „Kari“ nuo jo žuvimo dienos iki 1933 m. sausio 1 d.

Minimas B. Girčys rašo, tai darau tikslu nuoširdžiai prisiminti ir pagerbti geriausį savo kariuomenės draugą ir, išrašydamas jo namiškiams „Kari“, suartinti juos su šiuo laikraščiu, kad paskaitę jį ilgesnį laiką, pamėgtų ir daugiau niekad su juo nebesiskirtų.

Pirmuosius savanorius lydint.

1918 m. Lietuva buvo sunkiai slėgiama vokiečių okupacijos ir jau nebuvo vilties sulaukti geresnių dienų. Sunku buvo ką nors sužinoti, nes tada mūsų šiaudinių lūšnelių nelankė joks lietuviškas laikraštis, o žodžiais kas tau patiks. Jei koks inteligentas kaimiečiui aiškino, kad Lietuva taps nepriklausoma valstybė, mažai kas tetikėjo, nes daugelis, žandaro bizūno įbaugintas, vaizdavosi, kad žandaras, tartum dievas koks, visuomet viską girdi ir mato, todėl tokių kalbų vengdavo nepažįstamų tarpe, sakydavo, ar ta kalba, ar vėjas — jei žandaras išgirstų amen, pats išsikask sau duobę ir stok ant kranto.

Buvo sekmadienis: žmonių prisirinko pilna bažnyčia, visi karštai meldžiasi, kad Dievulis suteiktų savo malonę, pagerintų ateitį, sumažintų rekvizicijas ir t. t. Iš bažnyčios išėjus, nepaprastas nustebimas. Visų akis atkreipė lietuviškieji atsišaukimai, kviečiantieji stoti į kariuomenę savanorius. Mūsų jaunuoliai mato, kad didžiausiais būriais jauni vyrai skaito atsišaukimus, o vokiečiai tų atsišaukimų nedrasko ir vyrų neišskirsto, kaip paprastai darydavo. Visus apėmė nepaprastas džiaugsmas, širdys net ėmė kukčioti, nes kiekvienas perskaitęs suprato dalyką. Vieni kitus drąsindami, didžiausiais būriais leidosi į nurodytą vietą rašyti savanoriais kariuomenėn (tik bailiai paskui sekiojo). Oi kiek daug įsirašė. (Čia gavo nurodymų, kada reikia išvykti, kur susirinkti, kas pasiimti kelionėn ir t. t. Parėję namo gyrėsi savo užsimotu žingsniu. Kalbų pasklydo milijonai—įvairių įvairiausių. Tik ant krosnies gulėdami seniai netikėjo, sūnus barė, draudė eiti, motušė verkė, bet drąsuolių pasiryžimo jokios kalbos, joki bauginimai neįveikė.

Netrukus jau buvo pilnas miestas savanorių, vieni raiti su nuosavu žirgu, kiti ginklą įsigiję. Vokiečiai visai nepalankiai žiūrėjo, bet mūsų jaunuoliai jų šnairavimų jau nebijojo. Sugaudė bažnyčios varpai, žmonės skubėjo melstis, nuėjo ir visi savanoriai. Kunigas savo pamoksle pabrėžė: senovėj buvo galingas ir gerai ginkluotas milžinas Galijotas. Jis nebeturėjo sau lygaus priešo ir tarėsi visus užkariausiąs. Bet Dovydas — jaunas

ir silpnas piemenėlis — matydamas savo tėvynės pavojų, kreipiasi į karalių, kad leistų jam pasigrumti su Galijotu. Visi pradėjo juoktis iš Dovydo, ir pats karalius nenorėjo leisti. Pagaliau, karalius prašomas sutiko, Dovydas prisirinko krepšį akmenukų ir su jais nugalėjo ginkluotą milžiną. Ir jūs, jauni Lietuvos savanoriais, esat negausingi, o einant ginti tėvynę nuo daug galingesnio priešo, gerai apginkluoto, kaip tas milžinas. Tai gi, eikit Dovydo pėdomis, neužmirškite su savim pasiimti tų ak-

Daina apie didį rudenį.

(Kariuomenės 12-os metų sukaktuvėms).

Praėjo dvylika jau metų
nuo vieno didžio rudenio, —
kai vergo pančius broliai metė
ir laisvėn pasijudino.
Po Lietuvą pasklydo garsas
nuo Vilniaus ligi Baltijai: —
„Eikim vaduoti Lietuvą, o
[broliai narsūs,
— „iš vargo reikia kelti ją!
Žegnojos tėvas žilaplaukis
ir motina sena žegnojos. —
Užrūko dūmais visas laukas,
diena kraujuota įdieniojo.
— „Lietuvai priešai neša vargą
„ir neša baisią rykštę.
Kariuomenės — tėvynės sargo
tada įvyko krikštas.
Pirmi kariai į žygį stojo
užkirsti priešams kelią
Troškimas laisvės Lietuvoje
plito po visą šalį!
Ties Dauguva ir ties Šilėnais,
ties Vilnium ir Alytum
granatų plėšomos velėnos,
švino kulky prilyta...
Tais žygiais reikia tik didžiutis
ir amžinai atminti,
Kai ėjo pėsti ir važiuoti
brangios tėvynės ginti.
Dabar štai didžios sukaktuvės,
tikrai didžiutis yr kuo:
ėjo kovon karys — lietuvis
ir krauju laisvę pirkol...
Šia proga sveikinam kiekvieną,
kas vartot ginklą gali.
Tebūnie šviesios Jūsų dienos,
tiesiant į Vilnių kelią!

menėlių, t. y. Dievo palaiminimo ir malonės.

Po pamaldų, atsisveikinę su tėveliais, sesutėmis ir pažįstamais, sėdo į vežimus. Vežimams sujudėjus, suskambėjo dainos, o motušių ašarotos akys lydėjo sūnus toli, toli... Mūsų savanoriai, nuvykę į frontą, tikrai pasiekė Dovydo karvingumo laipsnį. Apie tai liudija širvintai, Giedraičiai ir kitos vietos. Kuo seniai anksčiau netikėjo, tas dabar virto tikrenybe, ir tuo visi džiaugiasi.

J. Ambrozaitis.

Pirmųjų karių žygiai.

Miglotas sekmadienis. Tiršti rūkai, apgaubę žemę, slėpė ją nuo tikrumos. Už trijų žingsnių nematei žmogaus. Smulkučiai miglos lašeliai krito žemėn. Medžiai vaitojo miglos troškinami. Namai, tvoros, krūmai darė nejaukų reginį.

Žmonės žingsniavo į bažnyčią: būreliais, poroms ir skyriumi. Neaiškūs kalbos garsai buvo girdėti nuo vieškelio. Išėjo ir mūs namiškiai, palikdami namus saugoti patiems smulkiausiems šeimos nariams, dviem piemenim ir man. Piemens ganė laukuose, o aš buvau vienintelė namų sargas.

Tėvų ūkis — vienas kilometras nuo Nemuno ir bažnyčios. Giedrą dieną stovėdamas kieme, matei sidabru spindintį Nemuno paviršių ir plieninius bažnyčios bokštus, kyšančius iš medžių viršūnių. Toliau buvo matyti Jurbarko miestelis. Dar toliau vakaruose žaliavo tankus švariagirio miškas.

Buvo pietų metas. Mišių maldos skrido į dausas. Vieškelis tuštėjo. Migla palengva nyko. Subildėjo tiltelis prie kiemo vartų. Du raiteliai jojo. Vartai buvo uždaryti. Jie sustojo prie vartų ir, pamatę mane, ėmė šaukti, kad vartus atkelčiau. Raitelių pasirodymas — nepažįstamų karių — man net jėgas atėmė. Jutau, kad plaukai ant galvos vienas po kito stojosi. Vaizduotė nepagailėjo vieną kitą šiurpulingą vaizdą pakišti. Apie lietuvių karius nė manyti nebuvo galima, nes vokiečiai, bermontininkai smarkiai engė vakarinę Lietuvos dalį. Namai palikti be suaugusio žmogaus. Viena, kaip musė, stovėjau kieme ir laukiau, kad šie raiteliai tuojau griebis ir iš-

lauš vartus. Bet juodu nelaužė vartų ir akiplėšiškai nešoka prie tvartų, klėties. Raiteliai stovėjo už vartų ir šaukė:

— Eik, sese, atidaryk vartus! — Dar kartą juos apmečiau tiriamu žvilgsniu. Jokios nuodėmingos dėmės juose nebuvo matyti. Nustebinta gryna lietuvių kalba, lėtais žingsniais ėjau prie vartų ir drebančiomis rankomis atkelčiau juos. Juodu įjojo į kiemą. Grakščiai vienas po kito nušoko nuo arklių. Juodbėris ir sartis, iškėlę galvas, dairėsi, rodos, savųjų ieškojo. Šuo, pasidėjęs galvą ant būdos krašto, gulėjo, bet loti nedrįso. Jo akys sekė kiekvieną nepažįstamų judesį, kas toliau bus?

— Sese, ar negalima būtų arkliukus nors į pašlūrę pastatyti — tarė vienas prašančiu balsu. Jis, pamatęs, kad mane neapsakomai baimė kankina, tarė:

— Nebijok, mažyte, mes ne vokiečiai!

— Tai kas? bermontininkai? — Paklausiau.

— Nei vieni, nei kiti. „Katalikų maskoliai“ — juokaudami atsakė, matydami, kad aš juodu priešais laikiau. Aiškiai pasisakė, kad esą lietuvių kareiviai-savanoriai ir paprašė, kad padėčiau sužinoti, ar daug vokiečių yra Kiduliuose ir bermontininkų už Jurbarko miške. Bet aš — „nevernas Tamošius“ — netikėjau jų žodžiais. Širdis birzgė, kaip lėktuvo motoras. Ir žinok, žmogus: ar čia teisybė, ar apgavimas? Ne vieną mūsų apylinkėje buvo prigavę vokiečiai. Jie, apsirengę rusų belaisvio rūbais, elgetomis eidavo per žmones, išmaldos prašydami. Kas davė pavalgyti, ar aprenge, buvo areštuoti, jo trobos išdegintos.

Liūdas atsarginis.

Trupiniai iš mūsų kalendoriaus.

Parašysiu kelis žodžius, atsarginis, aš iš sodžiaus, esu pirmasai gusaras, iš Jukniūnų Jurgis Staras, pasisakau: Net malonu, kai iš vieno - eskadronai O paskui ir visas pulkas, matęs žygius priešo kulkas, švenčia savo pulko šventę. Sakau, seserei Vincentei: — Ar žinai, mūsų gusarai, dešimt metų barą varo. Dešimt metų — dešimt lapų, daug kas gimė — rado kapą. Žygiai, kovos kiek tesėta, kiek čia darbo jau padėta, kiek visokio darbo buvo — ir praėjo ir įkliuvo.

Devynioliktais, kaip žinot, visko matėt ir pažinot,

rusas, vokiečiai ir lenkas slinko pas mus susilenkęs. Apskritai, laikas liūdnokas, nėra ginklų, nėra bėrioko. Duonos, pašaro-skystoka. Ir gyvent neapsimoka.

Tad su Puskarklio Pilypu, metėm arklą, žemės sklypą, į gusarų eskadroną, vilkom klumpes su fasonu. Garliavoje pernakvojom, užsikandom, išmiegojom, — Pasistiprinę ir sotūs atžygiavom Kauno plotuos’.

Suieškojom visam mieste, kur dabar „Ragutis“ esti, buvo raitelių būrelis, kareivinėse prie kelio. Aš granatą, šautuvioką, Petras kamanas bėrioko. Atgabenom sau po skvernu ir apdužusią liktarną.

— —Atsinešim, sakau Jonui, juk tamsoje nemalonu. Ar kur fronte, ar miškuose,

be šviesos, kam pasiguosi; tik akis sau išbadysi — prasivers — pats pamatysi.

Dar nedaug ten vyrų radom, bet su jais nebuvo bado, tik arklių visai skystoka. Kitas šaudyti nemoka. Ir įvairūs buvo vyrai: dideli, maži pipirai. Advokatas, Luobio bernas ir bažnyčios uolus tarnas. Valo bėrį išsišiepęs, nors neragina, neliepia.

Visi žino savo vietą. Ir aš užmiršau Elzbieta ir savuosius, laukus, bėrį... liekną sarta nusitvėręs. Šukavau, sakytum, savo. Nesiskundė, nedejavo. Žirniai truputį suplėkė, kartais ir duonos nelieka. Apie mėsą nekalbėjo. Tiesa kartais ir turėjo: tėvas aviną ar jautį, atvarydavo papiauti.

Mūsų pionierių lauko darbai.

1. Apvalio šiaudinio barako 24 žm. statyba. Viduje matome, kaip guolis ir ginklai talpinami.

2. Rūsinės 1 grand. statyba užpakalinėje kalnelio šlaito pusėje. Ši rūsinė žiemos metu kūrenama ir sudaro saugią vietą nuo priešininko šrapnelių, kulku bei sviedinių ske-

veldrų.

3. Maskuoti pilno profilio šaulių apkasai. Apkasas padengtas taip, kad jo nė žymės nėra, tik šaudymo metu truputį pasirodo šalmi, arba prašineria žolėje rėmas.

4. Iš karčių ir lentų 1 kaut. skyr. barako statyba

Prieš kelias savaites buvo sudegintas vieno ūkininko ūkis. Vokiečiai, galą jausdami ypatingai siuto. Ogilvis, tuo laiku uždėtas vokiečių viršaitis, visą gerklę paleidęs, agitavo vokiečių naudai. Jis, nugirdęs, kad žmonės kalba apie nepriklausomybę ir lais-

vę, negalėdavo nurimti nešaukęs: „Kas čia per išmis-lai?“. Vokiečių kaizeris dar stipriai laikas geležinį kumštį ant Lietuvos padėjęs. Ir jo geležinė rinkė dar stipriai veržianti Lietuvą. Jo manymu, lietuviai kvaili. Vokiečių dar daug buvo apylinkėje.

Iš motutės sūrį, sviesto; sesuo kringeliuką riestą. Brolis — tas visų geriausia: su granatomis atšiaušia, sau po skvernu, per alėją eina švilpdamas pavėju.

Apie frontą daug kalbėjom. Vis dar Kaune besėdėjom, atsarga, ar apsaugoje mes gerai nesužinojom, bet sėdėti ir neteko: po tris stovėjom ant tako. patruliavom ir budėjom, kartais į „medžioklę“ ėjom. Reikia ginklų, balno, bėrio, nešas baslį nusitvėręs. Vokiečiai dar po alėją, sau ramiai bevaikštinėjo, sotūs, linksmi ir ginkluoti

Jie norėdavo parduoti, arklį balną, ar granatą. Pas juos kelnų, ginklų, batų. Už kiaušinių, markę, sūrį, vokietis tau visko turi..

Na, jei žiūri... prašom, prašom — mes kulkosvaidį ir nešam, balną, kardą ar bėrioką. Žodžiu, — mainas apsimoka.

Kartais kildavo skandalas, lenda vokietis ir galas, ten, kur mūsų kareivinės, kur kulkosvaidžiai, milinės. Su kulkosvaidžiu prie kelio, Lyg tas kiškis prie miškelio, guli, seki ir dūmoji: Tu mašina mylimoji, jei kas lįs — užgrok padoriai. Nors tarp savų nesinori, kelti ginklą ir vanoti... Reikia pareigas žinoti.

Jau pavasariu kvepėjo, gatvėms vaikai žioplinėjo, vanduo sode ir alėjoj, Panery kvepiančiam vėjui, alksnių žiedai nudulkėjo. Sniegas nusigando vėjo. Vieną vakarą sužinom, vykt į frontą pas kaimynus.

Apie Vilnių, gudus lenkas valgo grieščius ir barankas, ir per dienas sau galvoja: gera būti Lietuvoje. Taip. Štai, rytmetį balnojam. Sudie, Nerie, mes išjojam. Per alėjas, pilkus klonius. Joti linksma ir malonu.

Pats pirmasis eskadronas, Simas, Rokas, Lauras, Jonas, Joja linksmi ir dainuoja; liepos pakelėj linguoja, žiūri žmonės, rankoms moja, Sudie, sese mylimoji. Dairaus, regi, akys mato širdį džiaugsmo šiurpas krato. Sakyk štai ir mes gusarai, išvaysim savo barą. Nei tikėta, nei galvota, kad ir mūs sunki Golgota... Bus su priešais baigtos bylos. Druskininkuose sustojom, neilsėję, nemiegoję išsiskirstėme ant baro,

Nors šių karių uniforma skyrėsi nuo vokiečių, ir rusų, bet kas jie tikrai? Ir beginklė mergaitė atsidūriau tokioje padėtyje, kaip zuikis ant kanklių. Pildžiau jų pageidavimus, tik įsakymus gavusi.

Atidariau arklių tvartą. Juodu suvedė arklius. Atsegiojo balnus. Numovė kamanas ir pašėrė juos. Daiktus, nuėmę nuo arklių, paslėpė po šienų arklidėje. Jie klausinėjo: ar vokiečiai dažnai joja šiuo vieškeliu. Jie sutvarkė arklius ir taip paliko tvarte, kad šie atrodė tikrai savininko esą, bet ne pripuolamai pastatyti.

Atėjome į gyvenamąjį namą. Jie paprašė, kad duočiau dvi poras vyriškų išeiginių rūbų ir kepures. Savo rūbus jie palieka man, kad aš blogai nemanyčiau apie juos. Juokaudami kalbėjo. Aš atnešiau tėvo ir brolių rūbų glėbį. Juodu apsirengė, pasakė, kad nieko neleisčiau į tą kambarį, ir pasiklausinėję, pro kur yra artimesnis kelias į Jurbarką, išėjo. Kambarėje viskas liko: kariški drabužiai, ginklai.

Kelios mintys pralėkė nesustodamos. Gal tikrai lietuvių kariai? Jei būtų bermontininkai buvę, kitaip būtų pasielgę su manim. Bet juodu, kurie į mane kreipėsi „sese, mažyte“, tur būt, suprato mano baimės priežastį. Kaip gera būtų, kad tik neapgavikai būtų jie. Prisiminiau, kad broliai buvo į Jurbarką išėję, bet ir šie du jaunuoliai nuėjo Jurbarko link. Kas bus? Kai pamatys broliai nepažįstamus vyrus jų rūbais vilkint? Aišku, praneš vokiečiams ir bus baigta... Kodėl aš jų neįspėjau? Negalėjau nurimti. Juodu drąsūs, energijos kupini vyrai, pilni žmoniškumo, dingo miglos prieglobstyje. Diena giedrėjo. Po pietų jau buvo matyti Jurbarko miestelis. Viršuj miestelio stiepėsi laibi bažnyčios bokštai ir, lyg kokios pašiūrės, juodavo pasišaušęs sinagogos stogas.

Grįžo broliai. Jie pasisakė, kad nematę panašių vyrų. Apžiūrėjo ginklus, rūbus, arklius, ir tikrai pasakė, kad lietuvių kariai, nes buvo sagos su raitleliu. Nekantriai visa šeima laukė karių grįžtant, bet jų niekur nebuvo matyti. Kalbėjo, kas galėjo jiems nu-

tikti? Išvada visiems buvo aiški, kad vokiečiai areštavo. Bet vis dar laukėm.

Saulė nusileido. Debesų kalnai slinko padange. Juodi šešėliai krito žemėn. Iš Nemuno kilo tiršti rūkai. Laukai skendo prieblandoje. Pro vartus įėjo į kiemą šlapi, pavargę kariai. Jie grįžo laimingai, savo tikslą pasiekę, bet sušlapę, alkani. Nežinomas kelias ir aplinkuma sunkino jų kelionės tikslą. Pro vokiečių, bermontininkų sargybas jie krūmais, groviais praėję. Keliose vietose buvę įkritę į vandenį. Vokiečiai vijęsis, šaudę. Bet jiems laimingai pasprukti pasisekė. Ir grįžo prie savo žirgų linksmi, patenkinti.

Tai buvo pirmieji Lietuvos kariai, kurie nesigalėjo savęs, ėjo pro gaujas bermontininkų, vokiečių, kad tik tėvynę apgintų nuo šių skriaudikų. Jų pirmieji žygiai buvo sunkiausi. Visuose Lietuvos kampuose knibždėjo priešai. Žmonės, vokiečių įbauginti, laikėsi šaltai, kad nepakliūtų. Bet įsitikinę, kad tikrai yra savi, sujudo. Dviejų dienų laikotarpy, vokiečiai paliko savo lizdą — Kidulius.

Ir pirmosios Lietuvos karių pėdos — Lozoraičio ir Šimausio — atsispaudė tėviškės kieme, po daugelio vergijos metų!

O. Bakšytė.

Vokiečiai kraustosi iš Kauno.

reiškia, ruoškis — duosi garo; jeigu šlėkta, ar koks tipas, kur ant kalno švelniai lipa, turėk viską pasirengęs. Kažkur toli arkliai žvengia; lenkų raiteliai ten lauke. Seka, laukia susitraukę. Galit laukti ir dūmoti, teks, vyručiai, šuoliais joti.

Vieną vakarą mūs vadas, išrikiavo, kaip paradui. — Vyrai, žygis atsakingas, mūsų būrys negausingas, šianakt laukit užpuolimo, dešimt stokit už pylimo, trys desėtkai ten prie dvaro: ten, vyručiai, duosit garo. Ten prie ežero pakrūmėj, upės dauboj susistūmę. Sužinosit, būrio vadas sužinojęs, kaip kas dedas, duos nurodymų. Jis veda. Daug vilties jumyse rado, pasistenkit — neapvilkit.

Aš prie ežero dauboje, laukiu šūvio ir dūmoju, Tyłu, kažkur labai toli, tartum barstomi karoliai, tarška kažkokį sukutinį. Raulas beržą apkabinęs, stovi, kažką toli seka. Nuogas šakas vėjas plaka. Už kalnelio arklininkai, kaip vištelės susirinkę, tupi sau prie arklių kojų. Ir arkliai nakties tyloje, tyliai stovi, kartais klausos Dangus rūstus apsiblausęs. Dvare mažas žiburėlis, tamsoj spinksi apsivėlęs. Už beržyno sušlamėjo, Lyg kas beržus skint pradėjo, kažkoks ginklas, rods, užkliuvo. Klausomės... visi nučiuvo. ...mūs kulkosvaidis pratrūko. pokšterėjo ir susmuko... — Prie arklių... bematant jojam, kiek tik neša arklių kojos.

Vytis, vyrai! — visi šuoliu, į paežerę visi puolėm. Ežere vanduo ištiško, keletas lenkų iš miško, nesuradę kito kelio, ežero bangose velias. Penkius arklius sužvejojom, kitus ežeran suklojom. Ryto metą dvaro žmonės iš to ežero malonės; penkius lenkus sužvejojo. Jie, mat, nendrose miegojo. Kažko laukė, ar sapnavo. Vandenyje galą gavo. Vieną kartą Augustave bebėgdami nužingsniavom, į miškus, brolyti mano, ten kur miškus deivės gano. Tankumynė neregėta, gal ir kirvio nelytėta, pušys, eglės, kaip tos svočios, amžinai laimingos, sočios. auga, kera, virsta, braška, ten gal buvo šernų, meškų.

Manevrų atsiminimai.

(Žiūrėk „Kario“ 46 nr.).

— Ką čia mes stovėsime — sėskime, — sako Zenkus. Ji viduryj sėdi ir laiko gorčių. Tai į vieną, tai į kitą pasižiūri ir kikėna linksmam. Matyt, jai juokinga, kad mes gana rūkščius obuolius nesusiraukdami valgom. Ką čia, broli, raukysies, kada prie gražios mergelės sėdi. Kartais ir druska cukrumi pavirsta, kai užsižiopsojęs įverti arbaton. Negi rodysies žiopliu svečiuose.

— Gardūs? — klausia ji.

— Gardūs, ką ir bešnekėti, — ir už mane atsako Zenkus.

— Bet kaip jūsų vardas? — klausia jis.

— Krivida! — užgirdau kažkas šaukia mane.

Kluone draugai šiauduose jau drybsojo. Manęs pasigedo. Tyčia šaukė, manė, kad aš ką daugiau apie mane vardu žinau. Mat, dienos metu matė su leitenantu kalbant.

— Nežinau — piktai atrėžiau. Pikta buvo, kad niekam buvau pašauktas, o prisiminęs ūkininko dukterį su obuoliais, kurie visi liko Zenkui, dar labiau suraukiau kaktą. Negi eisi dabar. Tik pasukutinį grauždamas kiek atitokau; be to, ir miegas pradėjo akis merkti.

— Koks čia velnias per burnas išsimislijo vaikščioti! — girdžiu

jau truputį prasnūdęs, burbant vieną. Pasirodo, Zenkaus užrioglinta tamsoje vienam ant galvos.

Tyčia sukosėjau. Prislinko Zenkus prie manęs ir taisėsi guolį.

— Grįžai? — piktai paklausiau.

— Jau, — atsakė. — Te, imk porą sugraužti.

Nors jokio noro nebuvo, bet atsikandau. Saldaus obuolio būta! Oho — pamaniau, kaip greit pasikeitė skonis.

— Gardesni už pirmutinius? — tyliai juokaudamasis klausia Zenkus.

— Gardesni, — atsakau.

— Tai Petrutės obuoliai; svečiams saugojami.

Matai, jau jis ir vardą žino, pagalvojau. — O padėkavoti ar neužmiršai? — garsiai paklausiau.

— Padėkojau. Pabučiavau du kartu; ir už tave pasistengiau atlyginti.

Tai išgirdęs tėškiau graužą šalinėn, burbtelėjau, — ot žaltys, — ir apsverčiau ant kito šono. Truputį pavydėjau Zenkui.

Bet jūs, vyrai, nemanykit, kad manevrai toks lengvas daiktas, kur galima tik su panelėmis susipažinti ir obuolių pakrimsti. Tenka daug paprakaituoti per laukus bėgant; pavargti žygyje. Tuojau išgirsite kokios buvo karštos kautynės, tik tik iš Balbieriškio išė-

jus. Apie vaišingą mergelę aš taip sau papasakojau, kad pilnesnis manevrų vaizdas būtų.

— O vis tik gražiai moka pasakoti mūsų skyrininkas, — pasižiaugė vienas iš naujokų.

— Buvo manevruose, labai gerai baigė mokomąją kuopą, visa tai manai baikos, — rimtai pritarė pirmajam antras naujokas.

* * *

Švito gražus rytas. Rodos, ir Dievulis pagailėjo mūsų; taip sutvarkė dangų, kad joks debesėlis saulės nepaslėptų, kad jos šilti spinduliai gaivintų mus. O kada graži, saulėta diena — ir ant širdies linksmiau, mažiau pavargęs jautiesi. Sausa, bet kur prisiglausti. Kai dangus verkia, ir žmogui ne taip jauku, juo labiau kareiviui, kurį žemės krūtinė ir nuo priešo kulku gina ir nuo akių slepia. Žodžiu, oras buvo geras. Šilta, sausa, tylu. Todėl budriai jautėmės; be to, po poros dienų žygio buvom jau įsitraukę.

Anksti pradėjom puolimą. Tik išėjom iš miestelio — trach prieš artillerija, kulkosvaidžiai ir šautuvai. Komanda — ir mes vieną akimirką pakrikom. Puolam. Pakylu ir prisirietęs kuriu pakniopstomis; net užkulniais užpakalį paliesdamas bėgu. Bumt artillerija —

Tokia klaiki tankumynė. Sakau, kažkieno tėvynė. Įsispraudėm mes devyni į tą klaikią tankumynę.

Kas ten vedė — nė neklauskit, jeigu spaudžia — susispauskite, jeigu apsupė, reik slėptis, — Negali paukščiu išlėkti.

Penkias paras ten tupėjom, ką ten veikėm, ką turėjom, ką bevalgėm, kaip miegojom, ką ten veikėm ir dūmojom?

Sunku, vyrai, apsaugoti, dar sunkiau tai aprašyti. Klampi pelkė už pušyno, vandens, tiesa, negryno, bet atsigeri, tik bėriams nešėm kepures pasėmę.

O su valgiu ir su šienais, buvo liūdna penkios dienos, bet kai slėktų apsupimas, baigė mūsų atrėmimą, kaip per pelkes, per pušynus, suuodėm kvepiančius blynus,

arkliai šieną. Linksma, gera. Valgėm tada, kaip gusarai

Dabar dažnai atsiminus — našta, pelkes, alkį, blynus, pagalvoji, kažkaip gera. Dabar, kada dienos šnera, būnant namuos, atsargoje, verčiant pradalgės lankoje, ariant lauką ir dainuojant, ar į mergeles žingsniuojant.

Dienos, metai nudulkėję, lyg rugių žydėjims vėjui, žygiai, kovos, eskadronai laiška parašyti Onai... plaukia upėj atminimų. Dabar jau kitaip jaunimui: sutvarkyta, visko yra, moka, žino ir prityrę... O tada, žinot, stebuklai — pasišventėlio pabūklai, Viską pirkom ir laimėjom. Rodos, lengvai ištesėjom. Sužinojau, kad gusarai švęs dešimtmetį. Kaip gera

atsiminti pirmus žygius, darbus, kovas ir karžygius.

Gera būtų dar nors kartą, pasbalnojus, juodį, sarti, laukus, lankas išbraidyti ir už Vilniaus sustabdyti. Baigus žygį sudainuoti, o paskiau namo važiuoti. Neries krante pailsėti kur beržyne patupėti. Ir sulaukus mūsų grobiko pasakyti, kas jam liko. Gal ateis kada toks laikas. Aš ne senas ir nevaikas, dar nors kartą sudainuosiu, ar po žygio pasiguosiu. Linkiu, vyrai, viso gero, tiems, kurie tą vargą varot. Mes pradėjom, jūs varykit, jei reikės — talkon prašykit, mes pirmieji, — ką sakyti. Na, gana man čia rašyti. Spaudžiu ranką jums gusarai
Atsarginis Jurgis Staras.

lest ir guliu. Žiūriu, ant kalnelio paliai Kižių vienkiemį (tą vienkiemį iki mirties atsiminsiu) priešas įsitvirtinęs tratina į mus. Karštai ginasi, šaudo, kiek galėdamas.

Jau ir mūsų artilerija prašneko, jau ir sunk. kulk. pradėjo poškinti, jau ir lengvieji neiškenčia, tik mes šauliai perbėgimais artyn ir artyn smelkiamės. Pagaliau komanda. Prasidėjo muzika. Nesulyginti jos su jokiū orkestru. Ar-

Vadas ir ministariai ir kiti tik į mane vieną žiūronus nuvedę. Tad kaipgi jausiesi pavargęs, kaip gi pasirodysi pailsęs, kada tiek aukštų viršininkų tave seka, o priešas taip smarkiai šaudo. Negi apvilsi jų, negi pasirodysi svetimas blogas, negreitas, neištvermingas. Ne! Šimtą kartų ne! Tepamato Tautos Vadas ir visi viršininkai, tepastebi ir svetimieji, kad Lietuvos kareivis nuovargio neboja, kad

su. Patys vienas per kitą lenktyniuodamės vejam priešą. Nei nuovargio, nei kuprinės ant pečių neįjunti.

Pagaliau priešas atsitraukė. Kvėptelėjom ir mes. Tarpininkai mus prilaikė. Tik dabar atsigrįžau į užpakalį. Geras gabalas nubėgta. Stebiuosi, iš kur pas mus tiek atsirado jėgų ir ištvermės laukais bėgti, arimais šliaužti, Ką gi, jaunas! Gaug gali! O kada vyksta kovos karštis, dingsta visi nemalonumai, pamiršti ir tai, kad esi dešimtį ir daugiau kilometrų šiandien atžygiavęs.

Truputį kvėptelėję vėl leidomės pirmyn. Priešas kažkur dingo. Tik kur-ne-kur toli pryšaky pasigirsta reti šūviai. Sparčiai žengiamo. Naujos vietos, nepažįstami žmonės nevilioja mūsų. Slenkam kloniais, idubimais artėjam. Pryšaky matyt miškelis, kairiau raudonų plytų dvaras. Čia vėl priešas įsitvirtinęs pasitiko mus pašėliška ugnimi. Ne tik kad šaudė, bet ir dūmais parūkė. Tokį debesį paleido, kad per jį negalima buvo matyti, ką jis veikia. Vadinas, dūmų priedangą pasidarė. — Denkis dūmais; klostykis, kuo nori, o sveikas vistiek neištrūksi — galvojau gulėdamas. Taip ir buvo. Mūsų pabūklai, kad pradėjo griauti, sunk. kulk. kad ėmė pleškinti; mes taip pat. Ištiko panaši kova, kaip prie Kižių. Pagaliau švyst raketa padangėse; trimitai pasigirdo laukuose. Šaudymas nutilo. Manevras baigtas.

Mums reikėjo Alytun skubėti nakvynei. Kol laukais ėjom, tylu buvo, bet Alytūj neiškentėm. Kad trenkėm dainą — suskambėjo Alytaus miestelis. Gyventojų prisirinko minios. Pirmą kartą jie tiek Lietuvos kariuomenės matė, tad stebėjosi ir kraipė galvas; matyt, patys sau netikėjo, iš kur tiek lietuviško visokio „vaisko“ galėtų būti.

Apie nakvynę nekalbėsiu — neįdomu.

Įdomiausias buvo sekmadienio rytas Alytūj, kai prasidėjo paradas. Tiek prisirinko kariuomenės, taip užtvenkė plentų kryžkelę, kad kur tik akį mesi, visur siūbuoja kariuomenė. Ir pėstininkai, ir artilerija, ir raitininkai, ir šauliai raiti ir pėsti, na — tiesiog marios. Pradėjom eiti. Man, kaip tyčia, atsirado pūslė ant kojos. Skauda truputį, bet ką gi; dėl tokių niekų neisi sanitarkon.

Pirmieji jaunųjų kareivių žingsniai.

9 p. p. foto

tilerija storai, gudžiu, galingu balsu užbaubia; sunk. kulk. tankiai klega, o lengv. kulk., lyg klernetas trumpom serijom balsą paleidžia, o mūsų šautuvai tarpus užpildo.

Pokšt, pokšt. Tra ta ta ta, tra ta ta ta ta...

Bum, bum, bummmm... tik poška, tik trata. tik gaudžia laukai. Taip savotiška krūtinėj. Neįjauti jokio nuovargio, o kraujas taip tunksi smilkiniuose, rodos, kūju daužo.

„Ech, kad taip čia tikras lenkas būtų“ — pagalvoji. Tai tokią jam užkurtum pirtį, kad jo tik padai padulkėtų. Jo nēr. Jį vaizduoja baltasis. Gaila.

Nusitaikiau. Pokšt! pasigirsta šūvis, dar kartą ir dar! Vėl bėgu. Klest. Ir vėl šaudau. Vis po šalmu taikau, tiesiai kakton noriu pataikyti.

Matau, ant kalnelio būrelis žmonių seka. Girdėjau, kad ten yra ir Respublikos Prezidentas mūsų Tautos Vadas, ir krašto aps. ministeris, ir vyr. št. viršininkas ir kiti aukšti viršininkai ir ministariai žiūri, kaip mes puolam. Taip pat ir svetimų valstybių atstovai žvalgos. Man rodės, kad ir Tautos

jo kelionė neilsina, kad neslegia kuprinė.

Neveltui gi mes tiek priešų atsigynėm, neveltui mūsų broliai vijo bolševikus, bermontininkus! Teneužmiršta ir suktasis lenkas Giedraičių! Oi daug dar, vyrai, teks lenkui nuo mūsų ginklo pajusti, tegu tik pašauks mus karan, tada jiems visur bus širvintai ir Giedraičiai!

Truputį į šoną bepasakodamas nusukau (giliai atsikvėpė Krivida ir pasipurtė). Taigi. Dunda patrankos — žemė dreba; trata kulkosvaidžiai — laukai plyšta; mes taip pat neatsiliecame. Šliaužiam artyn. Bet priešas laikosi. Gerą poziciją išsirinkęs — šluoja mus. Kad nepasiduoda baltasis, pikta darosi. Dar smarkiau šaudom: patrankos, lyg perkūno griausmas trenkia.

Žiūriu, gi iš dešinės nuo mūsų slenka vienas būrys, kitas nori priešą supti. Pastebėjo tą ir priešas. Ėhė! Jau matau, pakyla ir bėga; vadinas, jam riestai. Spraginam, kiek galėdami, kad dar greičiau bėgtų.

Be galo linksma, smagu; toks ima karštis ir džiaugsmas, kad negali būrio vadas nė sulaikyti mū-

Matau iš tolo, stovi visi mūsų vadai ant kalnelio prie plento. Ten pat ir svečiai. Pamačiau viršininkus, dingo žygio sunkumai. Nė kojos neskauda. Praeinant pro Tautos Vadą ir kitus aukštus ponus ir ministerius aukščiau pakėliau koją, tvirčiau trenkiau padu žemę. Net pūslelė sprogo. Nieko. Superšėjo truputį, tuo ir baigėsi nemalonumai. Praėjus pro viršininkus, lengviau atsidusom, o išgirdę komandą: „laisvai, taisyti“, švilpaudami drožėm namų linkui.

Žinot, ką, vyrai! Kad mes išsileidom eiti, kad pradėjom namo žygiuoti, — nespėjo su mumis kiti. Toli visus palikom. Mat, kęstutiečiai pasekė savo šefą. Jei ką dirbt, tai dirbt, jei eit, tai eit; žodžiu, taip žengėm, kad matytusi, jog dar mes galim; dar neišsekę. Jei patekai į kęstutiečius, tai ir laikykis dabar; trūks laikys — ne-

pasiduok; gėdos nepadaryk nei sau, nei draugams. Vot! (Karštai kalbėjo Krivida).

Beje, užmiršau jums pasakyti dar vieną dalyką. Grįžtant namo, per didįjį poilsį, Rutkos dvare atvežė mums alaus; po dvi bonkas išteko. Nesišypsokit, vyručiai, tikrai, po dvi bonkas geriausio Prienu alaus. Na, ir gėrėm. Dulkes praplovę, kad uždainavom, tai net Sabališkių miške aidas atsiliepė, o gal pasiekė ir Pūnios šilą. Taip linksmi traukėm, kaip senovės lietuviai midaus išgėrę.

Už forto pasitiko orkestras. Tuoj maršą žiebė, kojos pačios linksta, ant širdies taip gera, beveik namie jauties. Na, o kas darėsi įžengus į kareivines — neminėsiu. Visokių buvo. Vieną lova traukė; kitas kojas krapštinėjo, trečias bėgiojo klausinėdamas, bene nerado kas šaukšto. Vėlyba naktis visus

nutildė. Diena pakėlė įspūdžiais dalintis, kurių dalį ir jūs išgirdote.

L. J.

Kaip smagu šokimėm nuo pylimėto! Tamošino toto

Žirnių košė — vaistas.

Kai žmogus turi kurios nors kūno dalies suirimą, tas tiesiog nebenori nė pasaulį gyventi.

Aš čia jūsų valsčiaus viršaičio nė nekaltinu, nes ne dėl jo rekomendacijų patekau į naujokų ėmimo komisiją. Jis žmogus labai savo amatui nutikęs. Kai kada turi ir labai gerų savybių. Ypač kai gerai „užfundijį cukrinės“, tai kokius tik jam raštus pakiši, beveik visus pasirašo ir dar „užpečėtija“. Vienu žodžiu, sušnekamas žmogus.

Bet apskrities daktarą, tą rudbarzdį, tai ir paskutinę dvasią pūsdamas, buvau pasirengęs keikti. Bet dabar...

Stodamas naujokų ėmimo komisijon aš ir sakau:

— Ponuti, aš negalėsiu kariuomenėj tarnauti.

— Na ir kodėl?

— Sakau, širdis padidėjo ir plaučiai sumažėjo. Štai, rodau aš jam, galima aiškiai užčiuopti, kad širdies smaigulys veržias pro šonkaulius. O kai pabėgioju, tai jaučiu, kad plaučiai, lyg mazgotė, krūtinėj maskatojas.

— Na, o ar senai tą viską pradėjai jausti.

— Nuo panedėlio, — sakau, — ponuti. Važiuoju į Raseinius. Kely patikau tą velnią tamabusą. Mat, mano palšis prie tokių padarinių dar nepripratęs, biaurybė. Aš, žinoma, šokau iš ratų ir davai vytis. Kol tamabusą privijau, mat, širdis ėmė ir išsipūtė. O plaučiai sumažėjo. Dabar bijau, kad širdis neišlaužytų šonkaulių ir neišlystų laukan. Vakar buvau nuėjęs pas kaimyną pusedaktarį. Sako, jis kariuomenėj buvęs palšerium. O tenai tokių atsitikimų labai daug buvę. Bet jis mane labai nugąsdino. Sako, tau labai blogai. Per vėlai, brolyti, atėjai. Gal ir pagydysiu, bet kaštuos šimtinė litukų.

— Na, užteks tų pamokslų. Eikš arčiau.

Priėjau, atsistojau, kaip žvakė, ir laukiu, ką jis man čia pagiedos. Pirmiau apžiūrėjo nuo galvos iki kojų. Paskiau apčiupinėjo. O galų gale pridėjo prie krūtinės tokią medinę triubelę ir klausos. Po to sako jis man:

— Maža bėda. Kai pavalgysi žirnių košės ir gerokai pabėgiosi, tai širdis susitrauks, o plaučiai išsiplūs.

Važiuoju namo ir galvoju, kurį čia geresnį būdą pasirinkti nusižudymui.

Pasikarti negarbinga. Nusišauti garbingiau, bet neturiu kuo. Dabar daugiausia vartojamas, ypač moterų, nusiskandinimo būdas. Nutariau pasiskandinti.

Parvažiavęs namo nesakiau, kad priėmė. Žinoma, moterys minkštas elementas, kai pradės snarglioti, tai nė naktimis neduos poilsio.

Artinas važiavimo diena. Reikia savo sumanymus vykdyti. Bet nenoriu mirti. Nutariau pasipraktikuoti, ar labai sunku prisigirdyti. Kai visi sumigo, nuėjau į virtuvę, įkišau galvą į kibirą ir po truputį traukiu tyrą vandenį. Bet vanduo pradėjo pro visas skylės sunktis, tuoj ir apsvaigau. Žinoma, kojomis sukėliau triukšmą, tuoj nubudo žmona, atbėgo ir išgelbėjo. Tik dar menką valandėlę, ir jau būčiau Abraomo žvakes bedeginęs. Dabar nutariau sumanymus pakeisti.

Rytą žmonai sakau, kad išvažiuoju į Kauną pas didesnę daktarą, nes čia, sakau, rimtas gyvybei pavojus. Žmona sutiko su džiaugsmu.

Nuvažiavęs kariuomenėn iš pirmųjų dienų stengiausi taisyti savo sveikatą. Valgiau košės, kiek tik gaunu. Ir vis stengiuos nuo kitų nusukti. O kariuomenėj kartais galima. Tik stenkis, kad niekas tavęs nepagautų. O aš tam amatui nuo mažų dienų buvau įgudęs. Čia jau didelio vargo neturėjau. Jei dar mažai būdavo, tai, perėjęs visus stalus, bokus išlaidydavau.

Kad jūs žinotumėte, mieli skaitytojai, kas dieną jaučiau sveikesnis. O kai dar pabėgiojau, tai ir visai pasveikau.

Tai matot, vyrai, ką reiškia daktarai. Kad ne kariuomenė, tai tikriausiai būčiau po velėna.

Dabar, kai sueinu su tuo daktaru, tai vis jam dėkoju ir prašau nuo pono Dievo jam sveikatos. O žirnių košę pripažinau geriausiu vaistu nuo plaučių ir širdies ligų.

J. Prakapas.

Tautiški žaidimai.

Mieste augusiems ir negyvenusiems kaime tautiški žaidimai nežinomi arba visai mažai nežinomi. Tačiau jų gerosios pusės verčia jais susidomėti ir iškelti aikštėn. Šie žaidimai iki dabar egzistuoja tik didesniuose kaimuose ir jiems skylant yra pavojaus, kad jie visai išnyks. Bet jų nauda kaimo jaunuomenei yra gana žymi, todėl apie tai čia ir noriu pakalbėti.

Nors jie (t. žaidimai) nėra per daug sudėtingi ir kombinuoti, tačiau jų reikšmė liaudies jaunuomenei yra labai didelė. Juk kiekvienas įdomus žaidimas sutraukia jaunimą į bendrą grupę ir jie turi progos geriau vienas kitą pažinti bei susidraugauti. Jų žiloji kilmė prisideda prie jų grožinių pusių ir itin svarbu, kad šie — tautiški žaidimai suprantami seniems, kurie mielu noru šventadieniais su dideliu įdomumu žiūrėtų jaunimą žaidžiant. Kaip kiekvienas masinis užsiėmimas žmonėms teikia drąsos, energijos ir sugyvenimo, taip ir šie žaidimai tą patį teikia liaudies jaunimui. Atitraukia juos nuo negeistinių susirinkimų, kuriuose lošiama kortomis, gerkles vilgiant degtine ir keliant smarvę papirosais.

Kiti linkę šiuos žaidimus priskirti prie sporto, bet iš tikrųjų taip nėra. Nors jie turi kūną ir dvasią lavinančių elementų, tačiau jų pasiekti rezultatai ir išsilavinimo laipsnis nekieno nekontroliuojamas ir neregistruojamas. Jie turi tik tautiškos liaudies stiprinti ir jos draugingumui pakelti didesnės reikšmės. Apie tai žymus pedagogas Filitis yra pasakęs: „*Daugumą žaidimų lydi emocionalūs judesiai, jūtimai ir pergyvenimai, kurie pareina nuo kiekvienos tautos skirtingo pobūdžio. Auklėdami vaikus tautiškais žaidimais, mes laviname ir stipriname juose ypatingas, kurios jungia juos su jų tautos dvasia*“.

Į pasaulinį sporto rūšių sąrašą neįeina. Sportu vadintumėm tuomet, kai jie būtų žinomi visuose miestuose ir kitose valstybėse. Jeigu būtų išdirbtos

viesiems vienodos taisyklės, kurių prisilaikyti turėtų ir kiti. Deja, mes to nematome. Mūsų žaidimai žaidžiami gana primityviškai. Nėra žaidėjams nustatytų kostiumų, (dažnai) taisyklių, vienodos žaidimo formos ir daugelis kitų trūkumų, kuriuos turi kiekviena *tikroji* sporto šaka. Žinoma, juos vadinti sportu neuždrausta, bet, paėmus aukščiau išdėstytus faktus, toks jų pavadinimas atpultų. Kiti pasakys, kad visa, kas padeda žmogui fiziškai ir dvasiškai tobulėti, bus sportas, todėl ir šiuos žaidimus reikėtų priskirti prie sporto. Bet atsiminkite, kad kiekvienas žmogaus darbas (net valgis!) savyje turi po keltą iš šių elementų ir kas iš to išeitų?! Vadinasi, randasi tūkstančiai sporto šakų! Deja... mes matome visai ką kita.

Tautiškų žaidimų tarpe nėra tikros konkurencijos, kuri verstų žaidėjus rimtai jais susirūpinti. Geresnius sportininkus verčia užsiimti ta šaka, kuria užsiiminėja daugelis kitų ir jų pasiekti rezultatai yra sekami viso pasaulio registracijų ir jie tinkamai įvertinami. Geriems sportininkams reikalinga daug laiko toliau lavintis ir pašalinis darbas sunkiai įmanomas. Todėl jie stengiasi atsipalaiduoti nuo kasdieninio darbo ir ieško kelio, kuriuo būtų apmokami jų pasirodymai. Iš čia ir atsiranda *profesionalizmas*. Ir Lietuvoje jis suviliojęs atitraukė kelis gerus sportininkus (kaip Vinča Juozas, Petraitis Julius ir kt.), kurie per sportą rado geresnį pragyvenimą. Todėl ir nuo šio tautiški žaidimai, iš dalies, nukentčia — netenka aktyviųjų žaidėjų. Ar tautiški žaidimai turėjo įtakos jų aukštam išsilavinimui — sunku pasakyti. O, kad jie prie šio prisidėjo — netenka abejoti.

Dėl jų geros įtakos mūsų bręstančiam kaimo jaunimui jie yra mums brangintini. Deja, mes matome, kad jie karts nuo karto vis daugiau pamirštami. Žaidėjų skaičius mažėja. Tai liūdni reiškiniai. Vienin-

Palengvinkite bendradarbiams „Kari“ išsirašyti.

Ne kartą man yra tekę užėiti pas kai kuriuos „Kario“ skaitytojus arba iš kitų girdėti, kad mūsų jaunimas mėgsta rinkti „Kario“ komplektus ir visų metų numerius susirišti į vieną knygą. Tai yra malonus reiškinys ir be to, naudingas. „Kario“ daug medžiagos yra nesėstančios. Ji toki pat nauja bus ir po 100 metų, ir daugiau. Be to, ir sėstančioji medžiaga po daugelio metų kartais pasirodo įdomi, kaip istoriška.

Turiu keletą metų prieškarinio „Šaltinio“ komplektų. Kaip dabar aš juos branginu ir kai kada perverčiu. Tas pats yra ir su kiekvieno laikraščio komplektu, kai prabėgė daugelis metų. Ypač maloniausiai praverti tokius komplektus, kuriuose yra koks nors tavo rašinėlis bei žinutė, pirmi jaunuolio bandymai spaudos darbe. Tokių pirmą vagą spaudos darbe varančių jaunuolių daug turi „Karys“ iš karių, moksleivių ir kt. tarpo. Su daugeliu tokių man teko kalbėtis, kad jie „Kari“ gauną pasiskaityti tai kuopose, tai mokyklose bei kitur, ir mielu noru patys išsirašytų ir rinktų komplektus, bet, deja, tos lėšos... su jomis taip sunku kareiviui bei moksleiviui.

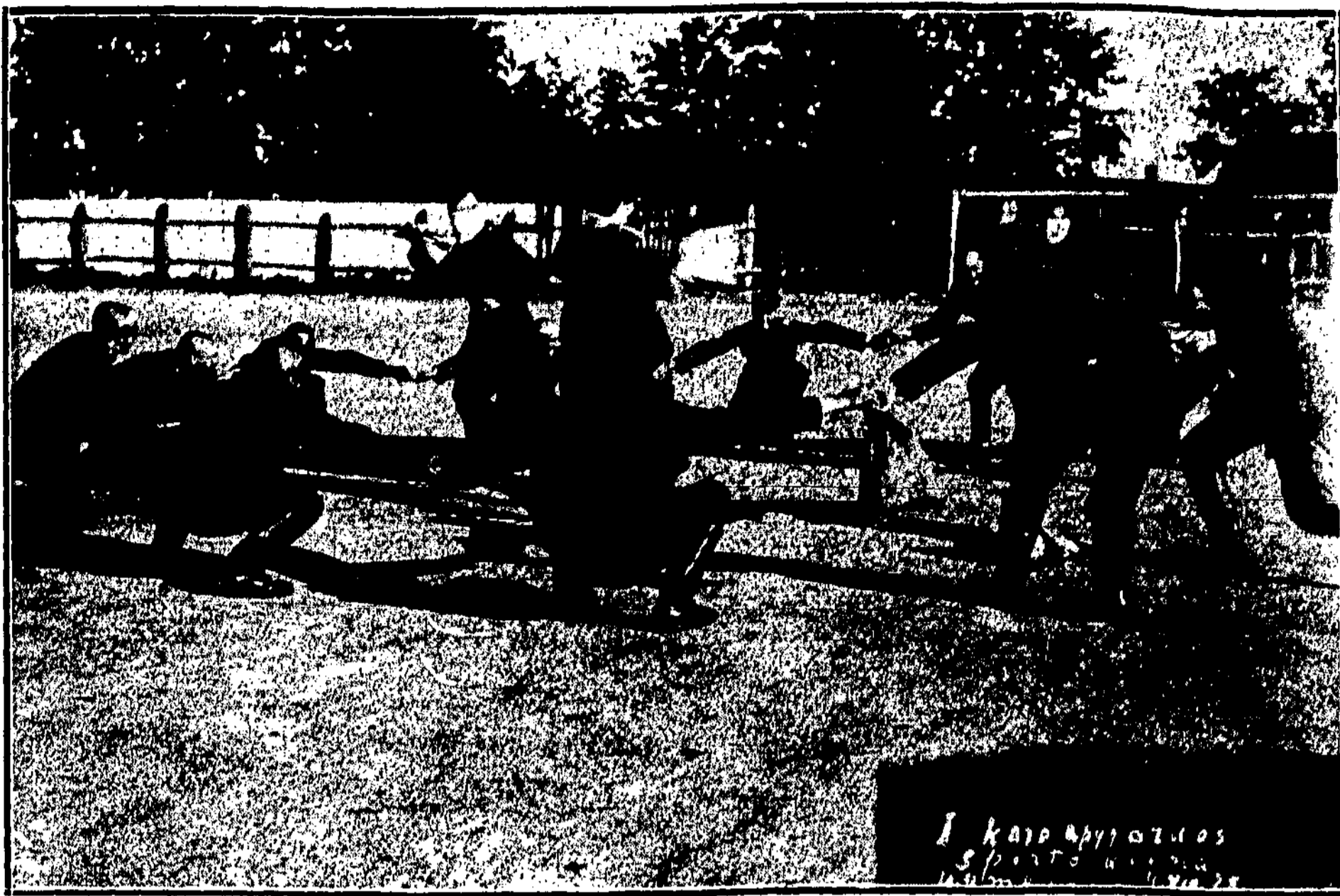
Čia krito man į galvą viena mintis, kad daugeliui tokių jaunuolių ar negalėtų pati „Kario“ redakcija padėti. Pavyzdžiui, daug yra tokių, kurie į „Kari“ yra parašę po kokį nors rašinėlį bei vieną kitą žinutę. „Kario“ bendradarbiams honoraras yra mokamas, bet tokie, kuriems ho-

noraro išeitų tik koki keli litai, nedrįsta jo prašyti ir nemato prasmės, nes jie ne dėl pelno yra parašę. Tokiems, nors ir už jų menkutį honorarą, ar negalėtų redakcija išrašyti „Kari“: kam metams, kam mažiau, kiek leistų jų honoraras. Kuriems neišeitų visiems metams, tie, aišku, pasistengtų rasti būdų prailginti prenumeratą: ar tai parašydami kokį smulkų dalykėlį, pav., korespondencijų ar kit., arba kitokių būdų. Tuo būdu redakcija galėtų padėti nors keliasdešimčiai jaunuolių išsirašyti „Kari“. Manau, kad redakcija su tuo sutiktų ir gal tartų tuo reikalu savo žodį.

A. Jurgiškis.

Redakcija su čia iškeltomis mintimis sutinka ir mielu noru padėtų tokiems išsirašyti „Kari“. Nuolatiniais „Kario“ bendradarbiams yra mokamas honoraras. Kaune gyvenantieji patys atvykę atsiima, o provincijos bendradarbiams siunčiama paštu, gavus iš jų laišką su pažymėjimu kuriuose numeriuose ir kas buvo įdėta. Iki naujų metų turėtų pasirūpinti už tuos metus atsiimti honorarą arba patys užėdami arba laišku prašydami. Po naujų metų išmokėjimas yra apsunkintas, o praėjus kokiam mėnesiui visai negalimas.

Tačiau, patikrinę šių metų savo bendradarbius, per 100 radom tokių, kurie vos po vieną rašinėlį bei vieną kitą korespondenciją parašę, apie honorarą nė nemanyte nemano. Tai daugiausia iš kareivių, moksleivių, šaulių ir kt. tarpo. Tokiems, kurie laišku pareikštų savo norą, nurodydami adresus, redakcija galėtų išrašyti „Kari“ jų arba kitų vardu, kokį adresą prašytojas nurodytų.

Tautiški kareivių žaidimai

telė priemonė, kuri saugo nuo didesnio jaunuomenės išsigimimo ir padeda jai bręsti — nyksta! Todėl į šį darbą — palaikyti tautiškuosius žaidimus — turi stoti mokytojai, mokiniai, šauliai ir kiti į kaimą grįžtantieji inteligentai.

Kodėl sunku mūsų jaunuoliui (žinoma, kaimo) patekusiame į kariuomenę išmokti reikalingų rikiuotės žinių arba mankštimų? Kodėl jis jų vengia ir, anot jų, tik „kaulus laužo“ įvairūs turnikai ir kitos „mašinos“?..

Nors labai liūdna girdėti tokie pasakymai, tačiau taip yra. Su šiuo reikia kovoti ir eiti prie to,

kad pats jaunuolis trokštų įgyti kariškų žinių ir prasilavintų fiziškai.

Nors tautiški žaidimai labai skiriasi nuo kariuomenės mokymų mankštų, tačiau sustingusiam kaimo jaunimui sujudinti ir jie tampa naudingi ir bendrininkai pirmųjų.

Todėl kas gali teprisideda prie tautiškų žaidimų palaikymo, kad jie visai neišnyktų iš kaimo jaunuomenės tarpo. (Tautiški žaidimai surinkti knygoje: „Keli tautiški žaidimai“ — K. Dineika, „Muštukas ir kumščiasvydis“ — J. Eretas ir kit.).

VI. Juodvalkis.

Čia žemiau dedame tokių sąrašą, nurodydami kuriam laikui galėtų jiems išrašyti „Kari“ (pagal honoraro dydį). Kuriems iki pilnos metinės bei pusmetinės prenumeratos nedaug tetrūktų pridėti, tokiems skliauteliuose pridėdame trūkumų sumą, kurią galima būtų atsiųsti ir pašto ženklais.

Visiems 1931 m. galėtų „Kari“ išrašyti: 1) ats. v. p. J. Ambrozaičiui, 2) virš. Brazinskui, 3) P. Bliumui, 4) eil. Čepiauskiui, 5) P. Daukai, 6) Draugeliui, 7) V. Damijonaičiui, 8) v. s. p. Grigorui, 9) L. Globiui, 10) Pr. Gegeckai, 11) A. Geištoraičiui, 12) K. J. Gaižučiui, 13) virš. Grigonii, 14) virš. Ivanauskui, 15) Juozaičiui, 16) K. Jankauskiui, 17) L. Jančauskiui, 18) v. p. Ad. Jakumui, 19) K. Kalkui, 20) J. Karlavičiui, 21) A. Laurinaičiui, 22) j. p. Lukoševičiui (pridėti 20 ct.), 23) Lazarevičiui, 24) v. p. Malakauskui, 25) J. Morkūnui, 26) eil. S. Mikniui, 27) M. Martinaičiui, (pr. 1 lt. 10 ct.), 28) A. Montvilai, 29) L. Maleckui, 30) Mac. Lukoševičiui, 31) K. Macevičiui, 32) J. Narbutui, 33) Obuchavičiui, 34) L. Rudaičiui (pr. 90 ct.), 35) J. Rakauskui, 36) J. Rackevičiui, 37) J. Šlikui, 38) Alf. Stromai, 39) Iz. Štankui, 40) P. Survilai (pr. 55 ct.), 41) v. p. Jer. Sipavičiui, 42) A. Titliui (pr. 1 lt. 10 ct.), 43) Domui Veličkai, 44) B. Žvainiui, 45) P. Vaitkunskui (pr. 55 ct.), 46) Useliui, 47) A. Žalimui, 48) P. Vaičiui (pr. 55 ct.), 49) J. Udrai, 50) J. Kilčiauskui, 51) san. pusk. M. Griniui, 52) K. H. Markeliui, 53) virš. J. Markeliui, 54) K. Sedlauskui, 55) A. Lelešiui, 56) J. Šukiui (pr. 10 ct.).

9 mėnesiams: 1) virš. Akstinavičiui, 2) B. Diktui (pr. 70 ct.), 3) J. Fabionavičiui (pr. 1 lt. 10 ct.), 4) A. Gedrimui (pr. 55 ct.), 5) v. p. Grigalavičiui, 6) S. Jakštui, 7) Edv.

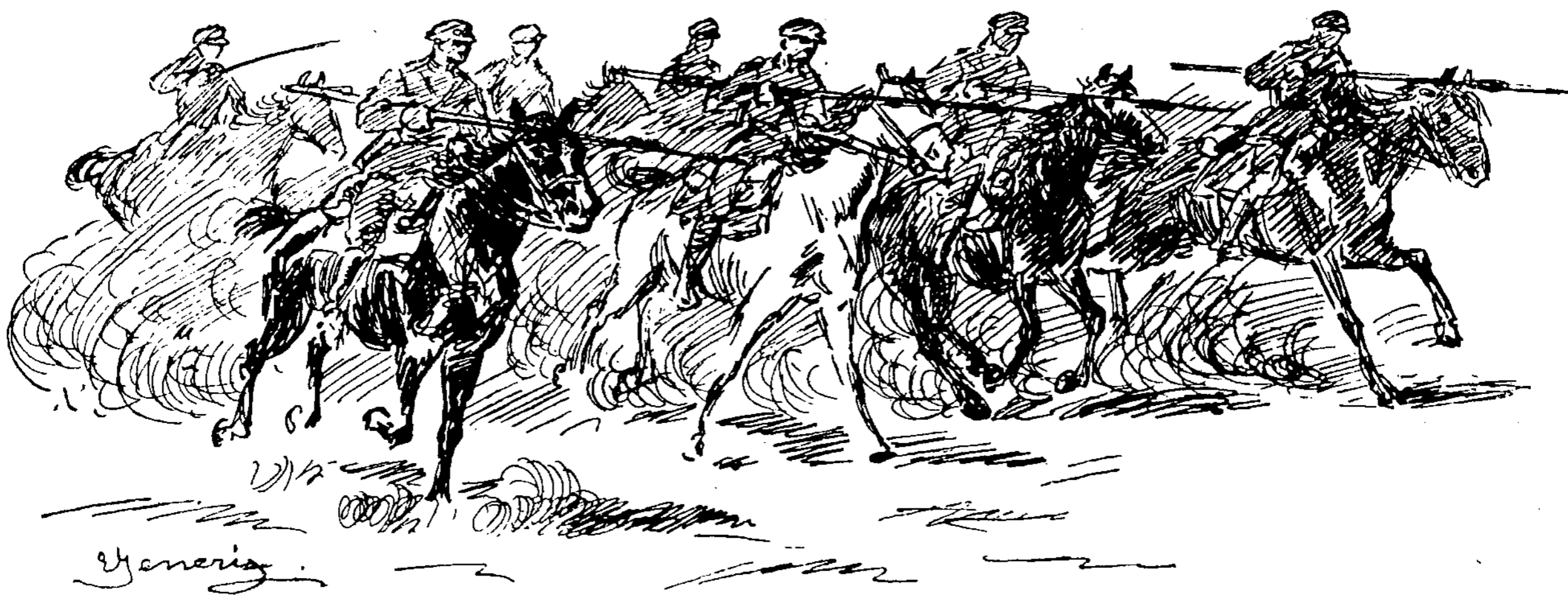
Jankauskiui (pr. 1 lt. 10 ct.), 8) B. Klovui, 9) virš. Kairiui, 10) Baumilai (pr. 35 ct.), 11) St. Juodičiui (pr. 1 lt. 10 ct.), 12) v. p. St. Čepuliui, 13) Klevui (pr. 90 ct.), 14) P. Mikalauskui (pr. 40 ct.), 15) pusk. J. Miliauskui (pr. 55 ct.), 16) j. p. Petraičiui, 17) S. Pociui, 18) B. Šidlauskui, 19) virš. V. Tumašioniui (pr. 1 lt. 10 ct.), 20) P. Vasyliui (pr. 70 ct.).

6 mėnesiams: 1) J. Ardziauskui (pr. 90 ct.), 2) J. J. Baukiui (pr. 1 lt. 5 ct.), 3) St. Čebiliui, 4) V. Dargiui (pr. 10 ct.), 5) j. s. p. Vl. Daugnorai (pr. 50 ct.), 6) St. Gudui (pr. 70 ct.), 7) J. Jasiukui (pr. 15 ct.), L. Kokliui (pr. 70 ct.), 9) B. Kančiui (pr. 90 ct.), 10) j. p. Kaustekliui (pr. 15 ct.), 11) Kutkauskui, 12) Labačauskiui (pr. 15 ct.), 13) Vl. Mingelevičiui (pr. 1 lt. 5 ct.), 14) Pr. Patašiui (pr. 15 ct.), 15) Patamsiui (pr. 1 lt. 10 ct.), 16) v. p. Špokavičiui (pr. 35 ct.), 17) v. p. J. Peteraičiui (pr. 50 ct.), 18) J. Stoniui, 19) A. J. Tupikui (pr. 35 ct.), 20) virš. A. Valančiui, 21) St. Valaičiui, 22) Didžiapetriui (pr. 90 ct.).

3 mėnesiams: 1) I. Abramavičiui, 2) P. Abromaičiui, 3) P. Budriui, 4) j. p. Vl. Čepurnai, 5) Grigaliūnui, 6) v. p. Jurevičiui (pr. 10 ct.), 7) V. Laukevičiui, 8) J. Malinauskui, 9) S. Paražinskiui, 10) J. Dočiui, 11) A. Railai, 12) virš. J. Stelioniui, 13) K. Šaulinckui, 14) Ad. Šukiui, 15) v. p. V. Valockai, 16) Vyt. Žvainiui, 17) A. Žukauskiui.

Tenka pabrėžti, kad keletas iš čia paminėtų asmenų, kuriems galėtų visiems metams „Kari“ išrašyti, turi daugiau uždirbę honoraro, negu metinė prenumerata. Tuo būdu tokiems honoraro likučiai būtų paštu nusiųsti.

Kas iš čia minimų asmenų norėtų šiomis sąlygomis gauti „Kari“, tegu pasiskubina redakcijai parašyti.

Arkljo malda prie savo šeimininko.

(Parašė tenente di Cavalleria Marchese Granoffi — garbingai žuvęs Tripol'ų kautynėse).

Į tave, mano šeimininke, kreipiuosi su šia malda: duok man dažnai ésti ir gerti, ir, kada dienos darbas pabaigtas, parenk man guolį — sausą ir švarų, ir pakankamai platų gardą, kad galėčiau patogiai ilsėtis.

Kas dieną atidžiai apžiūrėki mano kojas ir šlapiu skuduru jas valyki.

Kada atsisakau ésti, apžiūrėki mano dantis; gal būt, kad vilkdančiai trukdo.

Kadangi aš tau negaliu pasakyti, kada esu ištroškęs, todėl dažnai duok man gerti švaraus ir tyro vandens, o ypačiai darbo metu. Tai apsaugos mane nuo dieglių ir kitų ligų. — nebus žalinga, jeigu būsiu net sukaitęs, nes tuojau vėl pradėsiu savo darbą (judesį).

Kalbėk man: tavo balsas mane daugiau veikia, negu botagas ir pavadžiai. Dažnai mane glostyk, nes greičiau tave pamilsiu ir geriau tau tarnausiu.

Neužlaužk man galvos į aukštį — nuo to skauda kaklas ir gerklė, sumažina mano jėgas ir trukdo susilaikyti nuo kritimų.

Nekirpki uodegos, — atimi man priemonę apsiginti nuo musių ir bimbaly, kurie mane kankina.

Netampyk pavadžiais, keliantis į kalną, nemušk (manęs) botagu.

Nespardyk manęs, nemušk, kada nesuprantu, ko tu nori, bet elkis taip, kad galėčiau tave greičiau suprasti. Kada atsisakau traukti, apžiūrėk žąslus ir pakinktus, ar jie vietoje (tvarkoje) ir kojas, ar jos man neskauda.

Jei pasibaidau — nemušk manęs, bet apžiūrėk: gali būti, kad mano akim kas nors trukdo matyti, arba apskritai blogai matau.

Neversk manęs traukti tiek, kiek nebepagaliu ir nevaryk greit slidžiu keliu.

Kada suklumpu, būk kantrus ir padėk man atsikelti; jeigu klumpu, žinok, kad tai nėra mano kaltė; nemušk botagu, kada pasibaidęs smarkiai pasileidžiu bėgti, nes tai dar daugiau mane gąsdina ir daro nervingą.

Stenkis pridengti mane nuo smarkių saulės spindulių; kada šalta — pridėk gunia, ne darbo metu, bet sustojus.

Pagaliau, manò brangus šeimininke, kai dėl senatvės nebegalėsiu tau tarnauti — nepalik manęs mir-

Ir vėl senu keliu.

Štai jau spėjo prabėgti kiek laiko, kaip aš gyvenau atsargos gyvenimu. Beliko tik eilė gražių atsiminimų iš kariuomenės gyvenimo.

Šiandieną, kada sėdžiu savo pirkioj ir rašau, prisimena man tie laikai, kada buvau naujokas dar, ir tie neseni laikai, kada buvau kareivis.

Taip, gerbiamieji, ir man atsitiko. Nepasijutau, kai gaunu raudoną šaukimą stoti į naujokų komisiją. Vykstu. Prisipažinsiu, nors nė maž nejučiau baimės patekti į kariuomenę, tačiau buvau kiek neramus. Mat, priešaky dar viskas, kas buvo nauja ir nepatirta. Naujas kariškas gyvenimas, nuo pat pradžios sukėlė mummyse didelį susidomėjimą. Ir kur gi ne? Viskas nauja, viskas įdomu, o be to dar, neįprasta ir griežta, kariška tvarka. Kiekvienas norėjome neatsilikti bet pasirodvti prieš savo viršininkus, kad nesame „lepšiai“. Tačiau į mus viršininkai, rodos, vienodai žiūrėjo ir globojo. Neilgai mums teko mintimis blaškytis. Greit pradėjome apsiprasti su kariška tvarka ir dvasia. Greit supratome, kam reikalinga drausmė. Įsitikinome, kad be drausmės jokia kariuomenė negali egzistuoti ir negalės; kad mums lietuviams ypatingai reikia būti draugiškiems — ir mes visa tai įvertinom! Pagaliau pažinom viens kitą ir gyvenome, kaip broliai — santaikoje, kaip pridėra kariuomenėje gyventi. Ir bėgo mūsų dieneles ne veltui, o ruošiamės dideliam ir atsakomam darbiui. Juk niekas neužginčys, kad kario tarnyba garbinga. Todėl džiaugėmės, kuris geriau išlaikęs naujokų egzaminus, kuris mažiau gavęs 3-kių.

Nepasijutome, kaip baigėme savo karo tarnybą ir teko atsisveikinti su draugais. Pasakysiu, kad kariuomenėje nieko nėra taip sunkaus, kaip atsisveikinti su savo draugais, išgyvenus draugėje visą kariuomenės tarnavimo laiką. Juk gyvenome, kaip broliai, ir kiekvienu reikalavimu viens kitam padėdavome. Nuoširdūs ir ilgi ėjo atsisveikinimai:

— Sudiev, drauge, ligi pasimatymo, kol pavojaus trimitai pašauks mus vėl draugėn! *Ats. eil. B.*

ti skausmuose bei varguose, ar žiauraus budelio rankose, bet tu pats atimk man gyvybę be skausmų — tuo patarnausi.

Vertė iš italų kalbos Kapitonas.

Istorijos pamokoje.

Mokytojas: — Kokį žmogų vadiname sėsliu?

Mokinys: — Sėsliu žmogumi vadiname tokį žmogų, kuris turi sėdimą vietą...

Balys Š-kas.

Kr. ap. ministeris, vyr. št. viršininko ir kitų kar. viršininkų lydimas, sveikinas su išrinktomis atsarginių kuopomis.

Atsarginių patikrinimas Utenos apskrity.

Šių metų lapkričio 12 — 14 d. Utenos apskrity buvo atsargos karininkų ir kai kurių metų atsarginių kareivių tikrinamasis šaukimas. Kartu buvo tikrinami suregistruoti karo reikalams arkliai, vežimai ir kitos reikmenys.

Tenka pažymėti, kad valdžios ir savivaldybės įstaigos, o taip pat ir atsarginiai pasižymėjo nepaprastu stropumu bei rūpestingumu.

Nežiūrint blogo oro (buvo smarkus vėjas su lietuimi) ir blogų rudens kelių, atsarginiai, gavę kvietimus atvykti į nurodytą vietą, arba ūkininkai, gavę paliepimus pristatyti suregistruotus daiktus, tuojau vyko, vedė ir vežė, kam kas reikėjo. Ir tatai padarė daug greičiau, negu buvo skirta, reikalauta.

Buvo atsarginių bei ūkininkų, kurie, gavę pranešimus ir būdami už 30 — 40 kil. negaišiuodami nė valandos, pasiėmė, kas reikalingiausia, atvyko nurodyton vieton per 3 — 9 val. nuo pakvietimo gavimo.

Teko girdėti, kad šių metų lietingojo rudens kai kur potvynių nunešti tiltai irgi nesudarė kliūčių; kur negalėjo atvykti tiesiu keliu, ten aplinkui apsucho.

Taip pat ir savivaldybės pasižymėjo savo pareigų supratimu, stropumu; trumpiausiu laiku įteikė kvietimus bei paliepimus.

Tas rodo, kad mūsų atsarginiai gerai supranta savo pareigas, jomis yra giliai įsigyvenę ir moka jas

tinkamai pildyti. Taip pat paaikškėjo, kad mūsų valstybinių ir savivaldybės įstaigų pareigūnai yra ne tik supratę ir pasiryžę savo pareigas pildyti, bet ir yra joms tinkamai pasiruošę.

Kariuomenės vadovybė visa tai aukštai įvertino. Geriausiai savo pareigas atlikę, kaip atsargos kariai, taip ir pareigūnai, tapo apdovanoti gerais ir gražiais laikrodžiais su atitinkamais parašais.

Pasižymėję stropumu ir greitu atvykimu apdovanoti šie atsargos kareiviai:

I rūšies prizais (sidabriniais laikrodžiais).

1. Žvirblis Juozas, Anykščių vals., Šlavėnų km.,
2. Šaučiūnas Antanas, Debeikių vals., Ragaišių km.,
3. Katinas Jonas, Skemonių vals., Sintautų km.,
4. Matiukas Juozas, Aluntos vals., Janonių km.,
5. Narušis Jonas, Leliūnų vals., Ažugirų km.,
6. Gaižauskas Juozas, Vyžuonių vals., Biliūnų km.,
7. Vilutis Juozas, Užpalių vals., Bajorų km.,
8. Rakauskas Bronius, Utenos vals., Utenos km.,
9. Kvaselis Antanas, Utenos vals., Utenos km.,
10. Didžiapetris Juozas, Utenos miesto.

II rūšies prizais (nikeliniais laikrodžiais).

1. Kiaušas Antanas, Anykščių vals., Bikūnų km.,
2. Kozlovas Reprichtijus, Debeikių vals., Kerkurų

Iškilmės maršu žygluoja raitųjų žvalgų būrys ir pestininkai

km., 3. Baliukas Juozas, Skemonių vals., Kalvariškių km., 4. Kazlauskas Antanas, Aluntos vals., Vaikšniūnų km., 5. Rozlanas Vladas, Leliūnų vals., Labeikių km., 6. Saladžius Juozas, Vyžuonų vals., Vyžuonų m., 7. Tarvidavičius Antanas, Užpalių vals., Užpalių m., 8. Venskūnas Jurgis, Utenos miesto, 9. Meškauskas Rapolas, Anykščių vals., Grubų km.

Piliečiai apdovanoti prizais už skubų ir rūpestingą pristatymą arklių, vežimų ir pakinktų.

1. Taranda Antanas, Anykščių v., Vikonių km. I r. pr., 2. Pilkauskas Juozas, Debeikių v., Mičionių km. I r. pr., 3. Kutka Domas, Leliūnų v., Aknistelių km. I r. pr., 4. Umbrasas Pranas, Aluntos v., Motiejūnų km. I r. pr., 5. Janulionis Vladas, Vyžuonų v., Šiaudinės km. II r. pr., 6. Trumpa Jonas, Skiemonių v., Skiemonių km. II r. pr., 7. Žvironas Pranas, Užpalių v., Užpalių m. II r. pr., 8. Gilys Mikas, Utenos v., Dičiūnų km. II r. pr., 9. Kacas Jankelis, Utenos miesto II r. pr.

Jis pareigą atliko.

Ltn. Mančius ruošėsi apie savo lėktuvą. Jam buvo pavesta išžvalgyti priešų pozicijas ir, be to, sekti jo veiksmus.

Mančius, jaunas, tvirtas mėlynakis, atsisveikino su draugais lakūnais, jį apstojusiais ir padėjusiais tvarkyti lėktuvą, ir lipo į mašiną.

Propeleris pradėjo užti. Pievos žolė linkte linko jo sukulto vėjo varoma. Lėktuvas slinko pirmyn. Kaskart greičiau ir greičiau. Pagaliau nuvažiavęs apie ½ kilometro žeme pradėjo greitai kilti.

Pagaliau žiūrovams išnyko iš akių.

*

* * *

Jaunasis leitenantas buvo drąsus. Jis linksmai žvelgė pirmyn, žinoma, palinkęs į šoną tiek, kad propeleris netrukdytų žiūrėti.

Priešai, matyt, jo lėktuvo, kilstančio kaskart aukštyr ir jau pasiekusio 4 klm. aukščio, nematė.

Prabėgo dar kelios minutės, ir jau Mančius paleido mašiną tiesiog pirmyn.

Pusę valandos žvalgiui niekas netrukde. Jis atidžiai sekė priešą.

Čia jis pamatė pėstininkus, bekasančius, begilinančius apkasus; pamatė artileriją, toli užpakalyj retkarčiais paleidžiančią po porą sviedinių.

Tuo tarpu pėstininkų ugnies nebuvo; jie buvo užimti darbu.

Staiga vienoj pusėj sužė šūvių papliupa. Pėstininkai puolė į apkasus ir tuoj visi griebėsi ginklų.

Mančius matė tik, kaip iš apkasų pakildavo dulkių debesėliai, kaip kėlė žemių stulpus sprogstą sviediniai, uoliai ėmė sekti visus priešų judesius.

Staiga jis išgirdo užpakalyj kažin kokį ūžesį. Jis pasuko lėktuvą 45 laipsnių kampu ir pamatė, kad jį sekė didelis priešų šarvuotis.

Gerai, kad jau buvo spėjęs viską įsidėmėti.

Dabar Mančius pasuko į savo pusę ir mikliomis kilpomis ore norėjo pasprukti iš priešų nagų.

Priešų lėktuvo kulkosvaidis prabilo. Jis manė tuo numušti Mančio mašiną. Keli šūviai pervėrė mūsiškio lėktuvo sparnus.

Už stropų ir rūpestingą darbą apdovanoti šie pareigūnai:

1. Baltakis Jonas, Aluntos v., v-bos sekr. I r. pr.,
2. Puodžiūnas Jonas, Anykščių v. viršaitis II r. pr.,
3. Keblys Petras, Vyžuonių v., viršaitis II r. pr.

Tenka pastebėti, kad šis patikrinimas Utenoje įnešė daug gyvumo. Mieste padaugėjo žmonių, žymiai padidėjo judėjimas.

Gražioj nuotaikoj susirinkę atsarginiai, prisiminę savo dienas kariuomenės eilėse, užtraukė kariškas sutartines. O kuomet, prieš baigiant, sugrojo karo orkestras, ir atsarginių gražiai išsirikiavusios voros žygiavo iškilmės maršu pro kariuomenės viršininkus, tai Utenoj susidarė nepaprastos šventės nuotaika. Gėrėjosi tūkstantinės minios žmonių ir vietos mokyklos. Ši šventė uteniškių atminty, o ypač jaunuomenės tarpe, ilgai ilgai pasiliks. Gražiai ją atsimins ir atsarginiai ir pareigūnai, tuo ar kitu darbu prie jos prisidėję.

Ilgai lėkė Mančius, stengdamasis išsisukti iš šūvių, bet ir pats nepamiršo turis ginklą.

Jis pradėjo kilti aukštyr, paskui padarė didelę kilpą ir atsirado priešų užpakalyj ir paleido kulkosvaidį į darbą; priešas mikliai išsisuko ir vėl pasikėlė virš Mančio lėktuvo.

Virė tarp jų kova. Jau abu lėktuvai buvo mūsų pusėj, kaip staiga Mančiui kažkas dingterėjo rankon, o po minutės ant vėšo išplaukė čiurkšlė tamsaus kiaujo.

Mančius sunkiai begalėjo valdyti lėktuvą. Jis atsiminė pareigą ir tai apkaitino galvą. Čia jam atėjo į galvą išganinga mintis. Mat, jis sugalvojo, kaip pranešti savo kariuomenei apie jo žvalgymo pasekmes.

Jis greitai nusileido žemiau ir kaip tik būdamas virš savųjų apkasų, numetė žemėn savo užrašų knygutę.

Mašinai nutūpti čia nebuvo vietos. Mančius vėl gavo kilti. O priešas vis sekė.

Staiga leitenantas Mančius pajuto petyj bakstelėjimą. Krūtinėj atsiliepė gilus skausmas. Sunku buvo kvėpuoti. Pro lūpas išsiveržė kraujo srovelė. Kulka pramušė plaučius. Lėktuvo jau jis nebegalėjo valdyti. Nevaldoma mašina, ratus sukdama, krito.

Mančiui suraudonavo akyse, sužė galvoj ir jis jau svaigdamas pajuto sunkų žnekerėjimą, ir dar d. desnis skausmas jį apėmė.

Toliau jis nieko nebejuto...

*

* * *

Užrašų knygutė nukrito į apkasus ir ją mūsiškiai paėmė.

Šalia sudužusio lėktuvo buvo rastas ltn. Mančiaus šaitas kūnas. Bet jo sustingusiam veide buvo šypsena.

Jį taip pamatęs vienas karininkas tarė:

— Matyt, mirdamas atsiminė atlikęs pareigą, ir jam buvo taip malonu! *Pilaitės ažuolas.*

Partizanų eilėse.

Vieną kartą būdami bare gavom įsakymą nueiti neutralinę zoną. Aš buvau viršininku, todėl man reikėjo parinkti keletą vyrų ir atlikti šis žygis. Atsirado tokių vyrų apie 20. Jų tarpe buvo ir moksleivių. Pasiėmiau tik penkis drąsiausius. Diena, kai tyčia buvo karšta. Dangus apsiklojo storu debesiu, kažkur toli vakaruose griaudė. Gal tik penkiems kilometrams kelio ligi kaimo pasilikus, papliupo lyti, kaip iš kibiro. Bijodami kiaurai permirkti, puolėmės slėptis nuo audros į netoli plento stovinčią trobą. Tarpdury mūs pasitiko pats ūkininkas, žemas, plačiaapetis. — Ar galima pas tamstą užėiti? — paklausiau jį pasveikinęs. Galima, galima — gana švelniai pratarė šeimininkas. — O lenkų čia pas tamstą ar neatsilanko? — paklausiau įėjęs trobon. — Buvo kartą jų devyni kareiviai kiaulių atvažiavę, bet nerado, kiaules buvau miškan išvaręs; tik sumušė mane ir išvažiavo nieko nepešę. Šeimininkas buvo lietuvis ir jis man labai patiko. Didelės jo akys švietė, o žema duobėta kakta rodė, kad po ja slepiasi atkaklaus žmogaus protas.

Po pusvalandžio lietus kiek aprimo. Išdžiovinę milines vilkomės ir rengėmės eiti toliau. Šeimininkas prašė mūsų palaukti pietų, bet mes padėkojom, atsisveikinom ir išėjom.

Paėję penkis kilometrus, priėjome kaimą, kuriame turėjome atlikti žygį. Kaimo trobos naujos, gražios, nedidelis upelis teka — gražus kaimas, graži ir jo gamta. Penki mūs šauliai pasiliko pušynėly, o aš atsargiai, žvalgydamasis artinausi prie pirmos trobos. Atkėlus man kiemo vartus, buvo iš pirkios beeinas žmogus, bet pamatęs, kad aš ginkluotas, sustojo prie durų ir nustebeš laukė manęs. — Labą dieną, tautieti! — priėjęs pasveikinau. — Labą labą! Maniau, kad lenkų partizanai, net nusigandau, — atsakė jaunas drūtas, kokių dvidešimt metų vyrukas. — Ar pas jus nėra lenkų? — Nėra šiandien,

bet vakar buvo, keturias kiaules iš mūsų kaimo išvežė. Berniokas metė kalbėti apie lenkus, bet paprašė trobon, siūlydamas išgerti pieno. Aš pašaukiau likusius iš miško ir suėjom visi trobon.

Žmonės lietuviai, malonūs, vaišina mus pienu, sūriu, skundžiasi, kad lenkai atėmę iš jų kiaules, javus. Netrukus ir visi gyventojai sužinojo, kad kaime esą lietuvių šauliai. Mums dar valgant, įbėgo mergaitė trobon ir pranešė, kad dabar atvažiavo dviem vežimais de-

dėjo verkti ir prašyti, kad to nedaryčiau. Pasigailėjau aš šeiminkų ir pasislėpiau po pečium, kur vištos tupi. Įsitaisiau patogiai prie skylės, kad būtų gerai matyti, kas dedasi troboje. Mane nuo lenkų akių saugojo pusiau dengiantis skylę dangtis. Nors vištų „kvapas“ nekoks, bet kenčiu ir susijaudinęs laukiu. Šeimininkų prašiau, kad jie pranešdinėtų man ką lenkai kaime darys ir kaip pasielgs su gyventojais.

Netrukus lenkai privažiavo prie

Didysis Lietuvos kunigaikštis Kęstutis šaukia į Trakus.

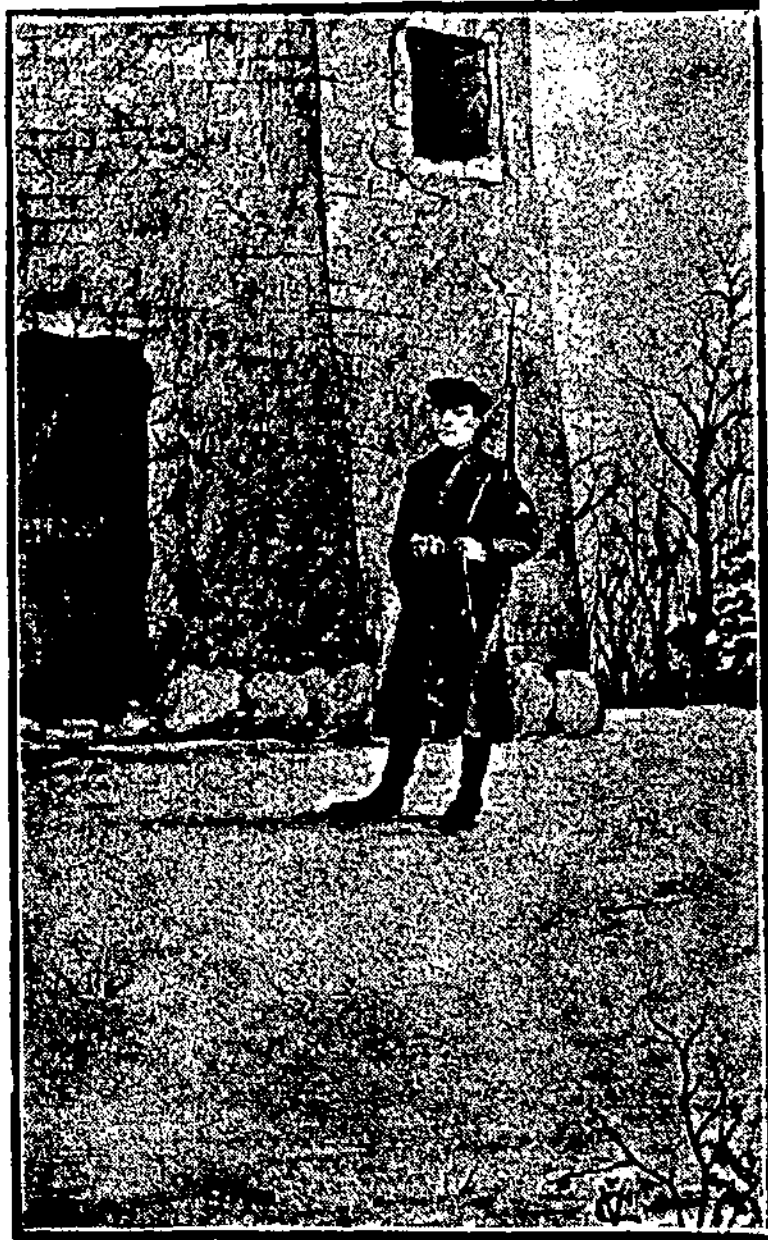
vyniolika lenkų. Pašokom nuo stalo ir greitai susitvarkėm. Du šauliai pasislėpė už tvarto žolėje, o trys prie vartų už tvoros įlindo į krūvą šakų. Iš šakų buvo matyti kaimo gatvė ir apylinkė. Aš šauliams davinėdamas įsakymus, nurodinėdamas vietas, pats nebespėjau pasislėpti. Buvau bebėgęs toliau, bet atbėgęs į tarpdurį pastebėjau visai netoli atvažiuojant lenkus. Aš įbėgęs trobon atsukau granatą ir laukiau jų privažiuojant arčiau, o privažiuavus — mesti granatą per langą. Šeimininkai pra-

trobos, arkliams padavė šieno, o patys, rodos, penki kareiviai ir vienas poručikas, suėjo trobon. Kodėl jie suėjo šiton, o ne kiton trobon — nežinau, gal todėl, kad ši troba buvo iš visų gražiausia. Įėję trobon paklausė, ar lietuvių partizanai neateina, ar šiame kaime jų nėra iš vietinių gyventojų įsirašiusių. Šeimininkas atsakė, kad jis nežinąs kas yra partizanai ir jų kaime tokių paukščių nematyti. Man pasidarė linksmiau ir dar labiau pasitikėjau šeimininkais, kad jie manęs neišduos lenkams.

Kelias į Vilnių. Už paverstojo stulpo prasideda lenkų pavergtoji Lietuva.

Nusiraminę lenkai šautuvus pasidėjo ant suolo, užsirūkė papirosus, o poručnikas liepė šeimininkei pagaminti šešioms žmonėms pietus. Lenkai pirkioje neilgai buvo, visi išėjo laukan. Aš nusidžiaugiau ir pamaniau, kai tik jie susės valgyti,

Lietuvos kar. savanoris pirmoj garbės sargyboj prie Lietuvos vėliavos Gedimino pilies bokšte 1919. I. I. (Vilniuj).

aš jiems granatą pamesiu po stalu. Man buvo patogiu tai padaryti, nes buvo didelė skylė, per kurią aš juos sekiau ir galėjau labai lengvai, jiems nepastebint, paritinti po stalu granatą, o man už akmens sienos granatos sprogitimas buvo nepavojingas.

Išėję iš trobos lenkai — keturi nuėjo kaiman lašinių ieškoti, o poručnikas ir vienas kareivis liko prie

arklių. Poručnikas diržą su revolveriu paliko pas sargybinį vežime, o pats užsimetęs milinę ant pečių nuėjo už šakų nuošalioje vietoje. Kaip tik tarp šakų įlindę gulėjo mūsiškiai! Šie, pastebėję sėdintį lenką, tuojau durtuvus atstatę liepė lenkui pasiduoti. Poručnikas nusigando, išbalo, kaip drobė, ir „sėdėdamas“ pakėlė rankas. Mūsiškiai jį pakėlė, gerklę užkišo nosine, rankas už pečių surišo ir grasino nepajudėti, nes nudursią. Taip padarę, poručniką paguldė pas save šakuose.

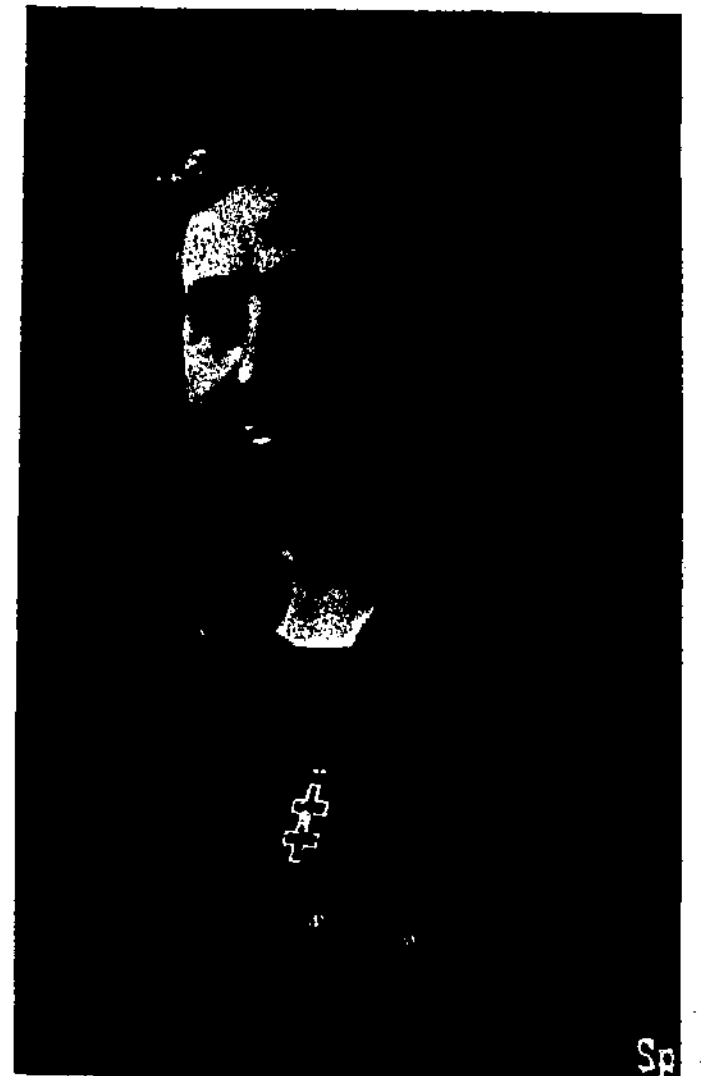
Šeimininkė, likusi kambary, gamino lenkams pietus ir kalbėjosi su manim, gulinčiu po pečium. Aš papasakojau ką norįs padaryti ir prašiau, kad visi pasišalintų iš kambario, kai lenkai susės valgyti.

Šeimininkė verkė ir prašė, kad aš to nedaryčiau. Bet šeimininkas, gavęs sprandų, sukruvintas lenkų už pasipriešinimą, atėjęs į trobą pasakė, kad darytumėm ką tik norim, bent tik šitie žalčiai, sako, negyventų. Toks šeimininko patarimas man patiko ir apie granatos metimą tik ir svajojau.

Netrukus susirinko lenkai pietų. Visi susinervavę, pikti, — mat, teko su keliais piliečiais susiginčyti, pasipešti. Šeimininkė sunešė valgius ant stalo ir išėjo į kitą kambarį. Šeimininkas su sūnum taip pat kažkur išėjo, — troboje likome tik aš ir lenkai. Lenkai apsėdo stalą ir laukė poručniko. Sargybinis, kuris sergėjo arklius, buvo nuvažiaves krauti vežiman rekvizuotų daiktų. Jau laikas pamaniau. Mane prakaitas išpylė, rankos pradėjo lyg drebėti... Lenkai juokauja pietaudami, kalbasi apie lie-

tuvių partizanus, apie Lietuvos teritoriją ir t.t. Aš skaitau — viens... trys... fur... fu... fur... granata per žemę ir buch!.. sudrebėjo sienos, išbyrėjo trobos langai... kambarys pilnas dūmų. Man ausyse skamba, užia — nieko nematau ir nė negirdžiu.

Kiek palūkėjęs iškišau galvą iš po pečiaus ir pamačiau, kad trys lenkai negyvi, o du dar kruta, dejuoja. Aš greit iš po pečiaus išlindau ir išbėgau laukan. Mano šauliai buvo nuginklavę sargybinį, o poručniką, idėję į vežimą ir palikę vieną šaulį juos sergėti, nuėjo „medžioti“ daugiau. Toliau buvo girdėti šaudymas. Aš bėgu užklonėm, per daržus, slapstydamasis. Žiūriu, vienas lenkiukas tupi prie tvoros žolėje ir šaudo. Jis manęs nemato. Aš bėgdamas išsitraukiau mauzerį ir pribėgęs arti riktelėjau: „rankas aukšty!“ Jis metė šautuvą ir šoko per tvorą, bet netoli tenubėgo... Pabėgėjęs toliau randu du kaimo šaulius, kurie prašo manęs, kad duočiau jiems šautuvus. nes ir jie norį padėti mums. Aš juos gerai žinodamas, šautuvus padaviau ir nurodžiau, kur jiems stovėti, o pats bėgu toliau dairydamasis iš kur lenkai šaudo. Pribėgęs gale kaimo tvartą, žolėmis apaugusį, atsitūpiau laukti besiantinančių lenkų. Vos kyštelėjau galvą per tvorą, kuri buvo prie tvarto, kai staiga prieš akis iš griovio iššoko du lenkų kareiviai. Du šautuvai atsikreipė į krūtinę. Mažiau-

L. Miednikienė už ypatingus nuopelnus Lietuvai neutralinės zonos laikais [1920—1923 m.] apdovanota II rūšies 3 laipsnio Vyties kryžiumi. Ji gyvena Širvintuose.

sias pasipriešinimas būtų mano gyvybės kaina atpirktas. Pasiduodamas pakėliau rankas, o mauzerį išmečiau ant žemės.

Sudavę man du kartu šautuvu per pečius, nusivijo į antrą vežimą, kuris stovėjo kitam kaimo gale krūmuose. Atbėgus prie vežimo, pasodino mane ir leidosi greitai važiuoti miško link į lenkų pusę. Bet netoli nuvažiavus išbėgo iš krūmų trys mūsų šauliai ir paėmė mus į nelaisvę. Lenkai visai nesipriešino pasiduoti, nes jų buvo tik trys, o aš ketvirtas belaisvis.

Mes su trylika belaisvių lenkų greit susitvarkėm, susodinom į vežimus, kurie mums taip pat kliuvo, ir grįžom laimingai į savo miestelį.

Mok. K. Musikevičius.

Pirmieji Lietuvos kariai.

Gražus 1919 metų vasaros rytas. Laukuose vos vieną kitą žmogų tepamatysi. Šiaip tuščia, lyg didžiulė audra per kraštą būtų perėjusi.

Pro mažą provincijos miestelį, kuriame aš gyvenau, tik neseniai dar praėjo bolševikų pulkai. Ir visur dar lengvai galima buvo pastebėti suiručių ir kovų pėdsakų.

Klebonijos sode čiulbėjo paukščiai. Ramus, tylus Lietuvos miestelis...

Pamačiau staiga būrį susibėgusių į klebonijos kiemą žmonių. Tai buvo kažkas nepaprasta.

Nubėgau ir aš. Pulko žmonių apsupti stovėjo kieme keli vyrai. Paprastomis milinėmis, rankose šautuvai. Kepurės perjuostos geltonu kaspinu. Ant rankovės ma-

žas trikampis. Ir viskas. Ir tai buvo pirmieji lietuvių kariai. Žibančiomis akimis jie pasakojo, kaip muša iš Lietuvos bolševikus.

Atėjo pas kleboną prašyti, kad šis šventadienio proga paskelbtų iš sakyklos apie jaunų vyrų stojimą savanoriais į kariuomenę.

Žmonės džiugiai jiems pritarė, nes Lietuva taip reikalinga dabar buvo pasiryžėlių žmonių.

Vyrukai atrodė pasiryžę eiti kiekvieną momentą į ugnį. Jų tarpe pastebėjau vos 17 — 18 metų vyruką. Tai buvo Ukmergės gimnazijos moksleivis, išstojęs iš gimnazijos ir savanoriu įstojęs į karių eiles. Jis labiausiai traukė žmonių akis: toks jaunas, gražus dar jis buvo...

Kiek metų vėliau, ties Širvintais kautynėse krito tas jaunas didvyris: — asmens laimės atsižadėjęs, kad tėvynei pavoju pašalintų.

Tikrai, vėlesniosios kovos parodė, kiek pasiryžimo ir energijos turėjo pirmieji mūsų kariai-savanoriai. Veik visi jie buvo idealistai ir stoji kariuomenėn, šventų pareigų, lietuviškoje krūtinėje, jausdami. Asmeniškų išskaičiavimų būti negalėjo: tų laikų kareivių gyvenimas — nepavydėtinas buvo.

O betgi savo krūtinėmis, kaip mūro siena, stūmė priešą vis toliau, kol išstūmė iš Lietuvos krašto.

Tokie buvo pirmieji Lietuvos kariai.

Jūr. Šaltenis.

Pirmieji mūsų kulkosvaidininkai fronte (1919 m.).

Pirmoji sueiga.

Iš sodžių, laukų ir laisvės dvasios pilni suvažiavo į gimnazijas. Susitikome ir, paspaudę vienas kitam kairiąsias, tarėme: „Budėk!“

Netrukus ir pirmoji sueiga. Pilna salė šypsenos... Pilna salė jaunystės. Čia mes susirinkome savotiškos jaunuolių puotos kelti. Pirmoji sueiga! Rimta nuotaika. Nejučiomis, nieko dar nežinodami, laukiame kažko svarbaus, džiugaus pranešant.

Komanda. Salės vidury — tuntininkas. Jis kalba. Pasakoja didelę, linksmą naujieną: skautai suvalstybinti! Kažkoks šiurpas pereina per mūsų kūnus... Mes suvalstybinti?! Mes valdžios globoje? Argi ne laimė?! Tuntininkas tęsia kalbą: mūsų šefas naujas didelis žmogus — mylimas Resp. Prezidentas. Nejučiomis veržiasi iš krūtinės didis saulėto

džiugesio aidas: „Valio, Prezidentas! Valio, naujasis šefas!“...

Gretose surikiuotos jaunos krūtinės. Galingo jausmo pilni veidai. Sieloje — gilus dėkingumas tiems, kurie padėjo mums baigti aklas keliones, tiems, kurie mūsų galingą, jauną skautų šeimą prijungė prie vienos didžiulės jėgos bendram darbui dirbti.

Mes dėkingi jums, brangūs vadai! Mes jauni, mes silpni, bet mūsų krūtinėse tvirtas pasiryžimas ir vienintelis šūkis: „Pasiryžimas viską nugalė! Valio, saulėtoji jaunyste!“

Pirmoji sueiga! Neužmirštama sueiga!

Jūr. Šal.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

9 p. L. K. Vytenio pulkas.

Puskarininkų klūbas. Šiais metais pulko vadovybė labai daug kuo padėjo puskarininkų klūbui. Puskarininkų klūbas susideda iš keturių kambarių: šokių salės, skaityklos, valgyklos ir nusirengiamojo. Visų minimų kambarių gražiai išdažytos grindys ir sienos. Sienas puošia įvairūs lietuviams brangūs paveikslai, pav., Respublikos Prezidento A. Smetonos, Basanavičiaus, Kudirkos, Daukanto, Žemaitės, Šatrijos Raganos, pulko vadovybės ir daug kitų. Įsigyta naujų ir gerų baldų. Skaitykla gan turtinga laikraščiais.

Kas nori puošti savo rajoną, tas jau iš rudens sodina medelius.
At. art. gr. foto

Žaislų taip pat daug. Puskarininkiai turi gan gerą radio aparatą, kuris kainuoja per 1000 litų. Atliekamu laiku puskarininkiai susirenka vieni paklausti radio, kiti pažaisti arba šiaip linksmai laiką praleisti. Puskarininkiai sugyvena labai gražiai. Be to, atliktas nemažas remontas — virtuvės ir kitų kambarių. Puskarininkų valgykloje maitinasi per 30 žmonių. Maistas gaminamas gerai.

Sodas. Prieš pulko kareivinių flygelius yra $\frac{1}{4}$ ha aikštė, kuri anksčiau būdavo išnaudojama daržams. Paskutinėmis dienomis ši aikštelė padaryta daug vertingesne ir įdomesne, t. y. iš šios aikštelės padarytas gražus sodas ir jau pasodinta kelios dešimtys įvairių vaisinių medelių: kriaušių, obelių, slyvų, vyšnių ir kit.

Sanit. pusk. M. Grinius.

1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkas.

Choras. Šiais metais, kol nebuvo paleisti atsargon senieji kareiviai, buvo pusėtinai choras, sudarytas iš pulko liktinių ir būtinai tarnybos kareivių, kurie šventadieniais pamaldų metu bažnyčioje gražiai pagiedodavo. Chorą vedė — vyr. pusk. Sipavičius. Jam išėjus atsargon, choras išsines nebuvo kam vesti. Dabar gi, atvykus pulkan naujokams, ypač aspirantams, kurių tarpe yra nemaža muzikalių, pulko kap. kun. Balandis vėl sumanė tą chorą atgaivinti. Be to, manoma dar pulke suorganizuoti stygų orkestrą.

Kareivių biblioteka. Kareivių biblioteka susidarė iš gautų knygų iš vyr. št. sp. ir šv. skyriaus ir pirktų pulko lėšomis. Viso joje buvo 2844. Knygos nuo dažno skaitymo buvo apiplyšusios ir per visą laiką suplyšusios knygos nebuvo naikinamos. Šiais metais pulko švietimo vadovas, kuris yra ir kareivių bibliotekos vedėjas, kap. kun. Balandis netinkamas visai suplyšusias knygas panaikino. Bibliotekoje liko gerų skaityti knygų 1938, kurių dalį 1928 met. buv. pulko švietimo vadovas majoras Navickas įrišo į kietus virše-

lius, o šiais metais užbaigtos visos knygos įrišti. Lėšos įrišimui atleistos iš pulko ekonominių sumų.

Skaitytojų yra nemažas skaičius, o šiais metais manoma, kad dar padidės, nes pulkas gavo geroką skaičių naujų aspirantų.

Pulko kareivinės, nors savo paskyrimui nepatogios, t. y. trobesiai nepritaikinti kareivinėms ir labai ankštos, bet, įėjus į vidų, sudaro labai gerą įspūdį. Sienos nukabinėtos mūsų tautos didvyrių, rašytojų atvaizdais, įvairiais paveikslais, brėžiniais, schemomis, plakatais ir t. t., ypač tuo atžvilgiu turtinga mokama kuopa, kurioje yra labai daug brėžinių, buv. mokomoj kuopoj vyr. leit. Brazausko pagamintų. Dauguma paveikslų yra gauta iš vyr. št. sp. ir šv. skyriaus, kiti pirkti iš pulko ekonominių sumų ir pačių kuopų lėšomis.

Pulkas kiekvienais metais kareivinėms pagražinti iš ekonominių sumų skiria arti 600 litų.

Gediminėnas.

Aviacija.

Štabo viršininkui leidus, aviacijos puskarininkų ramovėje įvyko liktinių puskarininkų visuotinis susirinkimas. Susirinkimui vadovavo ramovės pirmininkas vyr. leitn. Lissauskas. Buvo iškelti valgyklos, šeimyninių vakarėlių rengimo ir sporto klausimai. Valgyklos šeimyninku išrinktas 2-os oro eskadrilės vyr. puskar. Urmonas. Mokestis už maistą paliktas seniau nustatytas, t. y. nuolat valgant pietus — 45 lit. per mėnesį, pusryčius — 15 lit. ir vakarienę — 20 litų. Valgant nuolat visur tris kartus — 75 litai. Valgantieji civiliai tarnautojai prie šio mokesnio dar pridėda per mėnesį po penkis litus ramovės išlaidoms padengti. Valgyklos šeimyninkui yra duodamas atskiras kambarys, atleidžiamas nuo visų kitų pareigų ir nuo mokesnio už maistą. Valgykloje maitinasi apie 60—70 žmonių. Yra samdomos viena virėja ir dvi tarnaitės. Nuo 8 iki 22 val. valgykloje ir ramovėje budi vienas iš puskarininkų (bendra tarnybos tvarka), kuris prižiūri tvarkos ir registruoja atsilankančius svečius.

Ramovės pirmininko pastangomis gautas aviacijos viršininko sutikimas naudotis aviacijos teniso aikštele ir tam reikalui nutarta ateinančiam sezonui, iš esamų išde pinigių, įsigyti dvi raketas ir sviedinukus. Artėjant ilgesniems žiemos vakarams, pravartu būtų įrengti (kaip ir pernai žiemą) ir stalo teniso įrankius, tuo labiau, kad didžioji šokių salė laikoma visai tuščia.

Be to, nutarta padirbdinti ir ramovėje iškabinti visų žuvusių lakūnų portretus ir įsigyti reikiamų daiktų ramovės papuošimui. Ruošiant šeimyninius vakarėlius puskarininkiai ir ponios už įėjimą nemoka. Išimtį sudaro tik baliai ir koncertai kviestiems ir apmokamiems artistams ir muzikantams.

B. B-kas.

1 p. pulko III bat. kareivinės Vaitkuškio dvare. Andrikonio foto

Iš Šaulių gyvenimo

Išlaužos būrys (Marijampolės apskr.).

Lapkričio 2 d. įvyko Išlaužos šaulių būrio visuotinis narių susirinkimas. Susirinkimą aplankė rinktinės vadas kapitonas Lelešius. Jis susirinkusiems praktiškai išaiškino dujokaukių vartojimą ir priešdujinės apsaugos svarbą; toliau laikė kariško turinio paskaitą tema „Pasiruošimas, pasiryžimas ir puolimas“.

Susirinkimas baigtas būrio pirmininko mokytojo š. Bendinsko žodžiu. Garsiu „valio“ palinkėta ištvermės ir laimės mūsų Tautos Vadui J. E. Ponui Prezidentui A. Smetonai ir sugiedota Tautos himnas.

Šeštokų šaulių rajono programiniai kovos šoviniai šaudymai.

Šie šaudymai praversti lapkričio 9 dieną šeštokų šaudykloj. Nežiūrint didelio purvyno, šaudymo pratimus atlikti susirinko daug šaulių; vien tik 17 š. būrio atvyko 37 vyrai. Krosnos š. būrys atvažiavo traukiniu. Šaudykla gera. Pratimų išdavos buvo geros; šaudymui vadovavo rinktinės vadas kapitonas Lelešius.

Daugeliui šaulių teko pirmą kartą kovos šoviniai šaudyti, bet taiklumas buvo pasiektas, nes šiemet rinktinė veik visur pravedė šaudymo šratais 5 prat. Šio rajono šaulių atsidėjimas šauliškai tarnybai daro gero įspūdžio. Taip pat gero įspūdžio daro tai, kad šaudyme dalyvavo geležinkelių stoties viršininkas, kelių meisteris, pašto viršininkas, mokytojas ir kt. Taigi šiais Vytauto Didžiojo metais jau visi šeštokiečiai lavinasi Tėvynės gynimo pratimuose. Šaudymas truko visą dieną. Šaudyklos paruošimui daug darbo padėjo šeštokų š. būrio vadas š. K. Aleksandravičius.

XIV rinktinės štabas.

Kovos šoviniai programiniai šaudymai Marijampolės rinktinėje.

Spalių 22 ir 24 d., pasinaudojus šaulių patogumui Marijampolės prekymečiu, buvo praversta Marijampolės šaulių rajono kovos šoviniai šaudymai 9 p. pulko šaudykloje. Šaudyme dalyvavo iš 13-kos šaulių būrių — 166 šauliai. Šaudymui oras nekliudė. Šauliai šaudė vidutiniškai.

Spalių 26 d. tokie pat šaudymų pratimai įvyko Kazlų Rūdos šaudykloje. Rezultatai geri. Po šaudymo šauliai buvo supažindinti su „Navickio“ granata, jos veikimu. Šauliai šaudymą mėgsta ir šaudė su atsidėjimu.

Latvijos kariuomenės šventė.

Š. m. lapkričio 11 d. latviai šventė 11 savo kariuomenės šventę. Prieš vienuolika metų tą dieną latviai kovojo dėl savo sostinės — Rygos, kurią iš jų norėjo pagrobti bermontininkai, ir sėkmingai nugalėjo priešus. Patrankų šūviai, sprogstantieji sviediniai, kulkosvaidžių ir šautuvų traškėjimas pasveikino latvių kariuomenę per josios pirmąją šventę.

Šio mėn. 11 d., šventės proga, visose Latvijos kariuomenės igulose įvyko paradai. Didžiausias jų, žinoma, buvo Rygoje — Esplanados aikštėje. Čia parade dalyvavo visos Rygos igulos dalys ir Lačplešo ordeno kavaliierių batalionas. Parada priėmė valstybės prezidentas A. Kviesis. Į parada atsilankė vyriausybė, seimo nariai, svetimų valstybių pasiuntiniai ir karo atstovai ir daug aukštųjų svečių, tarp kurių buvo ir Siamo karaliūnas (princas), dabar viešis Rygoje.

Latviai neužmiršta ir savo karžygių, žuvusių kovose dėl nepriklausomybės, kurie ilsisi Brolių kapuose. Prieš parada valstybės prezidentas A. Kviesis, seimo pirmininkas Dr. Kalniņš, kariuomenės vadas gen. Penikis, buv. kariuo-

menės vadas gen. Balodis, seimo narys A. Klive ir pasienio apsaugos viršininkas pulk. Bolenštein nuvyko į Brolių kapus ir uždėjo puikiausių gėlių vainiką su Lačplešo ordeno juosta ir parašu: „Atvadavimo kovų karžygiams — Lačplešo karo ordeno taryba“.

Kariuomenės šventė yra ir Lačplešo ordeno kavaliierių šventė. Jiems pagerbti Rygos, Liepojos, Daugpilio, Jelgavos, Krustpilio, Rezeknės, Alūksnės, Vecgulbenės, Cėsų ir Valmiero igulose buvo surengtos vaišės ir pasilinksminimai.

Lenkai apdovanojo Estijos karininkus.

Šio mėn. 11 d. Lenkijos pasiuntinys Taline Lenkijos nepriklausomybės šventės proga įteikė estų karininkams ordenus. Iš viso apdovanoja 26 karininkai.

Lenkai kuždasi su rumunais.

Lenkų generalinio štabo viršininkas div. generolas Piskor šio mėnesio pabaigoje vyks į Rumuniją, kur išbus keletą dienų. Generolą Piskorą lydės keletas karininkų.

Kelionės tikslas oficiališkai aiškinamas revizitu Rumunijos generalinio štabo viršininkui gen. Samsonovici, kuris š. m. gegužės mėn. lankėsi Varšuvoj. Tačiau, žinant, kad yra tarp šių valstybių sudaryta karo sutartis, sunku tikėti, kad tokie generalinių štabų viršininkų važinėjimai būtų vien mandagumo pasikeitimas.

Kinijos karininkai mokosi Vokietijoj.

Du kiniečių karininkai leitenantai šiemet atsiųsti mokytis karo dalykų į Vokietiją. Kiniečiai paskirti į 12 pėst. pulko mokamąjį batalioną Halberstade.

PRANCŪZIJA.

Geležies-betono juosta saugos Prancūzus nuo vokiečių.

Nežiūrint į tai, kad vokiečiai nugalėti ir nuginkluoti, o nugalėtojai prancūzai turi didžiulę, gerai ginkluotą kariuomenę, tačiau vis tik pastarieji nėra ramūs, turėdami pašonėj tokį didelį, priešingai nusiteikusį kaimyną. Todėl prancūzai visokiais būdais stengiasi stiprinti savo kariškąjį pajėgumą.

Geriausieji prancūzų karo inžinieriai jau senai darbuojasi statydami prie Prancūzijos rytų sienos fortifikacijos įtvirtinimų juostą. Ši geležies ir betono juosta, prasidėjusi šiaurėje Belgijos pasienyje eina iki Liuksemburgo. Čia ji nutrūksta, paskui vėl prasideda prancūzų-vokiečių pasienyje. Toji juosta eina iki Bazelio, kur nutrūkusį vėliau atsinaujina prie Italų Alpių.

Stipriausia įtvirtinimų juosta bus Elzas-Lotaringijoj. Šiame pasienyje 300 klm. ilgio bus pastatyta 300 fortų, taigi tarpai tarp jų bus vos vieno kilometro. Šiuos įtvirtinimus statydami, prancūzai panaudosią visą didžiąją kare įgytą praktiką. Fortai bus statomi prie pat sienos, o ne taip, kaip senieji — gana tolokai nuo jos. Kilus karui, tekdavo užleisti priešui gana dideli teritorijos plotai. Dabar to nebebūsią, priešui jau pat pradžioje teksią susidurti su tvirta fortų juosta.

Fortų sistema labai kombinuota. Kai kurie fortai tiek maži, kad juose tilps vos 12—15 žmonių; kiti — didesni ir stipriau ginkluoti. Kai kurie iš jų, kaip, sakysim, Hackenberg, stovys prieš Metcą, tokie dideli ir taip gerai ginkluoti, kad, žinovų nuomone, būsią stipresni už garsiąją tvirtovę Verdėną. Hackenbergui ginti reikią daug mažiau žmonių, negu Verdėnui. Čia pakaksią 1/20 dalies Verdėno gynėjų skaičiaus.

Fortai tarp savęs sujungti vien požeminiais tuneliais. Tokiais pat tuneliais fortai sujungti ir su užpakaliu, kur 1/2 klm. atstume įtaisytos saugios vietos rezervams. Tokiu būdu rezervai išvengs tų nuostolių, kurie susidaro jiems nuolat esant fronte mažai pridengtoje vietoje. Kaip fronto linijos, taip ir rezervų patalpos labai gerai įrengtos. Visur įtaisyta elektros šviesa, elektros virtuvės, telefonai, pirtys, didžiuliai elektros ventiliatoriai nuodingosioms dujoms sklaidyti ir kit. Už keleto metų ta geležies-betono juosta, stipriausia visoj Europoj, bus pabaigta.

Tik tokiomis priemonėmis prancūzai tikisi apsisaugoti nuo priešų įsiveržimo būsimajam kare.

Estai ruošiasi dujų karui.

Estijos krašto apsaugos ministerija daro žygius, kad visi naujai statomieji ir kapitaliniai remontuojami namai būtų aprūpinti patalpomis nuo nuodingųjų dujų slėptis. Be to krašto apsaugos ministerija pasiūlė susisiekimo ministerijai (kurios žinioje yra ir statyba) pastatyti tokias patalpas visuose valstybės rūmuose, fabrikuose, dirbtuvėse, mokyklose ir ligoninėse.

Politinė apžvalga.

Paruošiamosios nusiginklavimo konferencijos darbai.

Zenevoj, kur dabar posėdžiauja paruošiamoji nusiginklavimo konferencija, iškilo visa eilė atskirų nuomonių tarp įvairių valstybių delegacijų nusiginklavimo klausimu.

Kaip žinoma, paruošiamosios konferencijos uždavinys yra paruošti planus ir sumanymus visuotinei nusiginklavimo konferencijai, kurios sušaukimo laikas dar nėra galutinai nustatytas, bet manoma, kad dar 1931 m. ši konferencija, kuriai teks galutinai išspręsti nusiginklavimo problemą, bus sušaukta. Kol kas Ženevoj ruošiami projektai šiuo klausimu, kurie bus pateikti visuotinei konferencijai. Nenuostabu, kad šiems projektams didžiosios valstybės teikia ypatingos reikšmės ir stengiasi jų paruošiamame darbe aktingai dalyvauti. Iš Rusijos pusės konferencijoj dalyvauja pats užsienių reikalų komisaras p. Litvinovas, kuris energingai vadovauja Sovietų Rusijos delegacijai. Ši jau 1928 m. dalyvavo pirmoj paruošiamosios nusiginklavimo konferencijos sesijoj, kur buvo pasiūlysi visišką nusiginklavimą per kečius metus. Tačiau šis griežtas pasiūlymas tuometinėj konferencijoj nė nebuvo svarstytas. Dabar rusų delegacija vėl daro naujų griežtų pasiūlymų.

Vokietija, kuri yra nuginkluota pagal Versalės sutartį (kuriai yra leista laikyti kariuomenę iš 100.000 žmonių, tačiau be privalomos karinės prievolės), taip pat yra griežta nusiginklavimo šalininkė. Ji remia Sovietų Rusijos pasiūlymus, ir jos delegacija dabar reikalauja Ženevoj, kad visos valstybės nusiginkluotų jos pavyzdžiu.

Vokiečiai sako, kad Versalės sutartimi Vokietijos nusiginklavimas bus pirmas žingsnis visuotiniam nusiginklavimui. Tuo tarpu nuo Vokietijos nusiginklavimo praėjo jau dešimtys metų su viršum, o visuotinio nusiginklavimo vis dar nėra, ir šiandien greičiau galima kalbėti apie visuotinį ginklavimąsi, negu apie nusiginklavimą. Vokiečių delegacijos pirmininkas pasisakė už nustatymą, kiek kiekvienai valstybei reikalinga vidaus apsaugai kariuomenės, be to, kad būtų uždrausta rezervų kariuomenės paruošimas. Mat, anot vokiečių, dabar visos valstybės stengiasi paruošti karui visus žmones, nepaisant jų amžiaus, ir todėl rezervų kariuomenės laikymas esąs pavojingas taikai.

Vokiečių pasiūlymas nerado kitų valstybių pritarimo. Lenkijos delegacija iškėlė klausimą dėl nustatymo kiekvienos valstybės kariuomenei vienodo kareiviavimo laiko. Prancūzai dėl šio pasiūlymo pasipriešino. Po ilgų ginčų priimtas pasiūlymas, kuriuo nusiginklavimo konferencija nustatytų kiekvienos valstybės kariuomenei atskirai karo tarnybos laiką. Mat, prancūzai sako, kad sprendžiant šį klausimą, reikia atsižvelgti į kiekvienos valstybės ypatingas geografines ir kitas sąlygas bei aplinkybes.

Šiomis dienomis Ženevoj susirinko didžiųjų jūrų valstybių delegacijų vadai — Didžiosios Britanijos, Jungtinių Amerikos Valstybių, Japonijos, Prancūzijos ir Italijos, taip pat dalyvavo karo ekspertai. Posėdžio tikslas buvo paruošti bendrą pasiūlymą nusiginklavimo konferencijai, kiek tai liečia jūrų nusiginklavimo klausimą. Šiame projekte bus numatyta išplėsti Vašingtono 1922 metų ir Londono 1930 metų sutarčių nuostatus ir metodus.

Atskirų valstybių kariuomenės skaičius.

Iš davinių, patiektų Ženevos paruošiamajai nusiginklavimo konferencijai, paaiškėjo, kad Prancūzijos kariuomenė šiuo laiku siekia 570.000, Vokietijos — 100.000 ir 150.000 policijos, Anglijos 780.000, Italijos 740.000.

Vokiečiai nenori sąjungos su Prancūzija.

Vokiečių tautininkų-socialistų vadas Hitleris savo atsakyme į prancūzų žurnalistų iškeltą sumanymą dėl vokiečių-prancūzų militarinės sąjungos sudarymo, nukreiptos prieš Sovietų Rusiją, griežtai pasisakė prieš tokį projektą. Apie militarinę sąjungą su prancūzais — rašo Hitleris — negali būti nei kalbos. Su Sovietų Rusija vokiečiams nėra reikalo kariauti. Toksai karas gali privesti prie pasaulinio karo, ir vokiečiams tai nereikalinga.

Svarbi politinė sutartis tarp Italijos ir Bulgarijos.

Kaip žinoma, Italija deda visas pastangas, kad paimtų savo politinę globon Balkanų valstybes ir išstumtų iš ten prancūzų įtaką. Tuo reikalu Italija paėmė savo globon Albaniją, neseniai sudarė draugingumo sutartį su Turkija, ir štai dabar sudarė sąjungos sutartį su Bulgarija.

Spaudos žiniomis, Italija pagal šią sutartį pasižadėjo remti bulgarų reikalavimą peržiūrėti Neuilly taikos sutartimi Bulgarijai nustatytas sienas.

Šiuo italų pasižadėjimu ir pagaliau bulgarų nauja politinė kryptimi siekiama sudaryti bloką (sąjungą) tarp Italijos, Vengrijos, Bulgarijos, Graikijos ir Turkijos. Šiam blokui turinti vadovauti Italija. Politiniuose sluoksniuose kalbama, kad Italijai pamažu pavyksta išstumti prancūzus iš jų užimtos Balkanuose pozicijos. Prancūzų globojamai „mažajai Santarvei“, kurion įeina Pietųslavija, Čekoslovakija ir Rumunija, gresia izoliacijos pavojus. Paryžiuj labai susirūpinę šiuo reikalu. Italų-prancūzų santykiai dėl to dar paaštrėjo.

Lietuvių, gudų ir ukrainiečių politinis bendradarbiavimas lenkų okupuotuose kraštuose.

Kalbamų trijų tautų bendradarbiavimas paskutiniuoju laiku ypač ryškiai pabrėžiamas. Vilniui vaduoti sąjungos suvažiavime įtikinamai skambėjo žodžiai, kad lietuviai, gudai ir ukrainiečiai yra natūraliniai sąjungininkai. Vilniuj lietuviai ir gudai ką tik bendrai paminėjo Vytauto Didžiojo mirties sukaktuves. Bažnyčioj buvo girdimi pamokslai lietuvių ir gudų kalbomis, akademijoj — paskaitos tomis pat kalbomis. Žymūs anglų veikėjai linkėjo ateičiai, kad abiejų tautų valstybinis gyvenimas vėl eitų bendru keliu. Šūkis „Lietuvos Gudijos Ukrainos sąjunga“ pasidarė populiarus tų tautų išeivių ir Amerikoj. Spaudoj tas klausimas ten labai gyvai svarstomas.

Tas trilypis frontas būtų matomas ir lenkų seimo rinkimuose, bet lietuvių protesto pozicija jo neleidžia įvykdyti ir mūsų draugai tai supranta. Jie sako: nors lietuviai ir susilaiko nuorinkimų, bet sieloje jie su gudais ir ukrainiečiais. Ir rinkimuose gudai ir ukrainiečiai eina veinu bloku. Jei praeitų rinkimų mažumų blokai turėjo daugiausia praktiško pobūdžio — surinkti daugiau mandatų, tai šių metų ukrainiečių gudų blokas aiškiai užakcentuotas, kaip bendros politinės ideologijos blokas. Abiejų tų tautų keliai tie patys praeityje, vienodas likimas dabartyje ir panašūs siekimai ateičiai. Todėl kova turi būti bendra.

Varšuva kaskart besireiškančio tarp kalbamų tautų glaudumo gal dar nespėjo įvertinti. Bet iš arčiau tą judėjimą stebį lenkai pradeda net labai nerimauti. Tai rodo vilniškių konservatorių organo „Slowo“ keliamas triukšmas. Politinis lietuvių-gudų-ukrainiečių bendradarbiavimo frontas — sako jis — jau juosia lenkų valstybę nuo Dniepro iki Nemuno. Ta sąjunga praeina ilgą senų Algirdo valstijos vakarų sienų juostą, kuri prieš 600 metų lygiai taip pat juosė Lenkiją. Tai sąjungai pradėdama teikti aiški ideologija. Gudų judėjimas iš kovos už žemės reformą ir kalbą bažnyčioj pamažu pereina į Vyties ir Lietuvos kunigaikščių paveikslų simbolį.

Nenuostabu, kad greta tokių balsų kyla nepasitenkinimas Varšuvos abejingumu Vilniaus reikalams. Aiškiai pastebimas antagonizmas tarp vietos lenkų ir atsiųstų iš Varšuvos, kurie, vilniečių pareiškimu, vykdo tik savo centralistinius uždavinius ir nieko nė nesirūpina padėčiai pagerinti. Ypač aštrūs priekaištai pasipylė po paskutinės ūkiškos konferencijos Varšuvoj, prezidentui pirmininkaujant. Jai buvo dėtos visos viltys, bet sugrįžta su tuščiomis rankomis. Tuo tarpu vilniečių lenkų nuomone, centro valdžia ir jos atsiųsti valdininkai į Vilniaus kraštą turėtų žiūrėti, kaip Berlynas žiūri į Rytprūsius.

Atvažiavusieji iš Vilniaus pasakoja, kad Varšuvos spauda apie separatistines „tuteišų“ lenkų tendencijas Vilniaus krašte neperdeda. Kalbos apie susitarimo reikalingumą su Lietuva išgirsti Vilniuj ne naujiena. „Separatistai“ įtikinėja, kad lenkams daug naudingiau susitarti su Lietuva anksčiau, negu kad pakitėjimas padėtyje įvyktų bendros lietuvių-gudų-ukrainiečių akcijos pasėkoje. Pilsudskio žodžio dėl Vilniaus; „vidaus reikalus sutvarkius“, vilniečiai lenkai laukia nekantraudami. Įdomu, kad Vytauto sukaktuvių minėjimą, kaip tvirtinama, lenkai atidėję ne vien dėl rinkimų agitacijos, bet ir kai kuriems „tuteišų“ sluoksniams darant spaudimą, sąryšy su Vilniaus pagrobimo sukaktuvėmis. Šitie tvirtinimai randa pateisinimo lenkų laikrašty „Przegład Wilenski“, kuris, džiaugdamasis dėl sukaktuvių minėjimo atidėjimo, pareiškia, kad tarp triukšmingų manifestacijų Želigovskio garbei Vytauto iškilmės būtų buvusios didžiųjų sukaktuvių profanacija.

Lenkų spauda labai susirūpinusi dėl lietuvių-gudų-ukrainiečių glaudaus bendradarbiavimo ir ieško visokių būdų tai suardyti ir šias tautas vieną prieš kitą suerzinti.

PANAŠUS Į MAMĄ.

— Ponas Motiejau, kodėl tamsta neturi ūsų?
 — Matot, panele Magdute, žmonės sako, kad aš jau nuo gimimo panašus į mamą.

ŠVARUS PASIUNTINYS.

Karininkas: — Ką tu, Broga, ar pablūdai, kad nosine šluostai lėkštes?

Pasiuntinys: — Tai niekis, tamsta vade, jau ir taip nosinė „brudna“.

ABU TOKIU.

— Paskolink man vieną litą, kai gausiu algą grąžinsiu.

— Iškeisk man penkis litus, tai paskolinsiu.

VISI SVEIKI.

— Kas girdėti namuose, ar visi sveiki? — klausia draugas grįžusį iš atostogų.

— Kol kas sveiki. Teta pasimirė, tėvas serga, brolis apsiženijo, bet žada išsiskirti. Šiaip tai visi sveiki. *Jodo.*

PAREIKALAVO KIAULĖS PASO.

Vokiečių okupacijos laikais žmonės Lietuvoje, norėdami piauoti kiaulę, turėdavo gauti iš vokiečių žandarų leidimą. Paskui, paskerdę, geriausią mėsą turėdavo parduoti, sau gi šiaip tik mėšagalius gaudavo pasilikti. Todėl žmonės visaip prasimanydavo gudrauti: slapta skersdavo, slaptai stengdavosi kam nors mėsą parduoti.

Ir štai. Pasipiovė žmogelis meitelių, slaptai nusvilino, išdarinėjo. Kam parduos mieste, jau iš anksto buvo sutarta. Bet kaip vežti? Palaukė, kol sutemo. Parengė į kriptutes vežimą. Pasostę padarė taip, kad po vienu iš kraštų būtų aukščiau, vidury žemiau. Išdarinėtais viduriais kiaulę apsupo paklodėm, apsiautė didele skara, tarsį moterį žiemą, įsodino į vidurį, iš apačios sustiprino, kad nevirstų — ir važiuoja. Iš šalies atrodo, lyg vyras ir dvi moterys važiuoja. Girdi, matys, kad vežimas tuščias, kad nieko nevežam.

Važiuoja, važiuoja, tik štai, lyg tyčia, iš už alksnyno, iš keliuko į vieškelį įsuka du raiti žandarai, begrižtą į miestelį.

— Halt! — sušuko vienas.

Ūkininkui ir jo žmonai net blusos apmirė.

— Pass zeigen! — Išgirdę žmoneliai tą įkyrėjusį visur „Pass“, stvėrė į kišenes. Pažiūrėjo žandaras pasišvietęs lempute.

— Noch ein Pass! — riktelėjo žandaras, rodydamas į vidury sėdinčią... kiaulę. Nors vokiškai šiuodu nemokėjo, bet suprato, ko reikalauja.

— Kad ji, ponuli, nebylė, kurčia, aiškinosi nusigandusi žmonelė. Tada žandaras, pasišvietęs iš arti į vidurinę, pakrutino ją, praskėtė skarą ir — žiūri... kiaulės snukis! Nustebęs, nusikvatojęs šūktelėjo antrąjį žandarą ir apžiūrėję rado visą kiaulę. Žmoneliams net žadą atėmė. Jiems liepė važiuoti drauge su jais į žandarmerijos punktą.

KUKAREKŪKŪ.

Vokiečių okupacijos metu vienas vokiečių kareivis, nuėjęs į kaimą, sako:

— „Haben Sie verkaufen ein Hahn?“ (Ar turite parduoti gaidį?).

Žmonės stovi nustebę ir klausosi, ką vokietis šneka. Keletą kartų jis pakartojo savo klausimą ir matydamas, kad jo niekas nesupranta, klausia:

— Haben Sie verkaufen ein kukarekūkū?

Dabar žmonės suprato, ko vokietis nori.

V. Avizonis.

KAREIVIO IŠTIKIMYBĖ.

Anglų generolas Chorsfordas labai priešindavosi, jei kareivis sumanydavo vesti. Dar jam būnant pulko vadu, jį kreipėsi vienas kareivis, prašydamas leisti jam vesti.

— Ateik po metų! — tarė Chorsfordas, — ir jeigu tavo pasiryžimas iki to laiko nepasikeis, tai tu gausi leidimą.

Lygiai po metų kareivis vėl pakartojo tą patį prašymą.

— Tu iš tikrųjų nori vesti?

— Tikrai, ponas pulkininke!

— Gerai. Aš net dovanosiu tau vestuvėms svarą sterlingų, nes aš nemaniau, kad kareivis galėtų būti taip ilgai ištikimas savo sužadėtinei.

Kareivis linksmai įsidėjo pinigus į kišenę, bet išeidamas dar kartą atsigręžė ir tarė:

— Labai jums dėkoju, ponas pulkininke, bet turiu prisipažinti, kad dabar mano sužadėtinė jau kita.

VIENOS KELNĖS.

Trys broliai mokiniai atėdavo į mokyklą pasikeisdami: vienas vieną, antras antrą ir trečias trečią dieną.

— Kodėl jūs ne visi trys, bet pasikeisdami lankote mokyklą?

— Kad mes, ponas mokytojai, tik vienas kelnes teturime. *J. Baltr.*

GREITUMO PROBLEMA.

Į stotį atbėga uždusęs kareivis, paleistas atostogų, ir klausia sutikusį geležinkelietį:

— Ar aš dar galėčiau patekti į Baisogalos traukinį?

— Tai pareis nuo to, kaip greitai tamsta gali bėgti. Traukinys jau prieš dvi minutes yra išėjęs.

DAR NEPAVĖLAVO.

Vienas kareivis — sportininkas, atėjęs į savo pulko futbolo rungtynes, randa jas jau senokai prasidėjusias. Dūsaudamas klausia kitą sportininką:

— Na, pasakyk, brangus broliu, kaip rungtynių rezultatai?

— 0 : 0.

— Ačiū Dievui! Vadinasi, dar nepavėlavau ir galėsiu parašyti tikslią korespondenciją iš savo pulko gyvenimo į „Kari“.

TARP KAREIVIŲ.

— Ko taip nuliūdes?

— Brolis „ženijasi“, o man neduoda atostogų.

— O tu ko taip linksmas?

— Dėdė mirė — gavau atostogų!... *Jodo.*

JIE NUSIGINKLAVO.

Kelogo paktą pasirašę, susitinka prie bendros vakarienės Briandas, Čemberlenas ir Štrezemanas.

— Taikos paktas visiškai geras dalykas, — sako Briandas, — bet mes pasistatydinome gerą šarvuotį. Norėdamas atvaizduoti jo didumą, tepasakysiu jums, — jei vairininkas nori ką pranešti laivo kapitonui, jis nuo vairo būdelės iki kapitono kajutės važiuoja automobiliu.

— Taip, — sako Čemberlenas, — mes irgi pasistatydinome šarvuotį; jeigu laive įvyksta paradas, admirolas turi lėktuvu apvažiuoti jūrininkų eiles.

— Štrezemanas nusišypsojo:

— Mes taip pat pastatėme „nedidelį šarvuotį“, — sako jis: — jei virėjas nori įsitikinti, ar komandai verdamos bulvės katile jau minkštos, jis turi nusileisti į katilo dugną nardomuoju laivu. *V. Avizonis.*

NAPOLEONO ATSAKYMAS.

Vieną kartą paimtas į nelaisvę vokiečių generolas su panieka pasakė Napoleonui, kad vokiečiai kariauja ne dėl pinigų, kaip kad prancūzai, bet dėl garbės.

— Tas teisybė, — atsakė šypsodamasis Napoleonas: — kiekvienas stengiasi iškovoti tai, ko jam trūksta.

Kariuomenės leidiniai.

„KAREIVIO ELEMENTORIUS“. Vyr. št. sp. ir švt. skyr. leidinys. Kaunas, 1930 m.

Pagaliau susilaukėme, ko senai troškome ir ilgėjome. Dabar turime savąjį — tikrai lietuvišką ir karišką elementorių. Elementorius ne tik dailus pažiūrėti, pavartyti, bet labai įdomus, naudingas pasiskaityti ir lengvas, malonus mokyti. Tikras džiaugsmas ir šventė visiems — tiek mokytojams, tiek mokiniams.

Elementorius sudarytas iš dviejų dalių: 1. abėcėlinė, 2. skaitymai. Abi dalys sutvarkytos labai taupiai, grynai metodiškai ir turiningai. Knygutė nedidelė, bet skaitymų daug — visi įvairūs ir reikšmingi. Daugelis gražių, ryškių ir turiningų iliustracijų ne tik pagyvina bei puošia patį elementorių, bet dar suprasmina skaitomąjį tekstą.

Džiaugsis kariai, džiaugsis ir kiti gavę pasimokyti bei pasiskaityti iš šios gražios knygutės. Šis leidinys, manau, paakins ne vieną, kaip reikia sudaryti savieji lietuviški elementoriai ir pirmosios skaitymo knygelės, kurių, deja, mes dar neturime, ir vis verčiamės senaisiais svetimųjų šablonais, nors naujos lietuviškos laidos. Kai kurie bandymai to trūkumo vis tik nepašalina dar.

M.

Nauji leidiniai.

A. Jakštas. MOKSLAS IR TIKĖJIMAS. Populiarių apologiškų straipsnių rinkinys. Įvadą parašė J. E. vysk. P. Būčys. Išleido „Žinijos Bendrovė“. 1930 — V. D. — m. 400 pusl. Kaina 10 lt.

Pats prel. Dambrauskas (A. Jakštas) surinko, sutvarkė ir suredagavo savo straipsnius, iki šiol buvusius išbarsytus įvairioj mūsų literatūroj, įvairiais žmogaus, pasaulio ir tikėjimo klausimais ir suglaudė į minimą nemažą knygą. Norintiems susidaryti sau aiškesnę katalikišką pasaulėžvalgą, ši knyga daug padės, nes A. Jakštas mūsų katalikiškos spaudos skaitytojui yra gerai pažįstamas, kaipo vienas rimčiausių šioj srity lietuvių rašytojų.

J. Tauronis. AUKSO MINTYS. II dalis. Kaunas, 1930 m. 72 pusl. Kaina 2 lt.

Tai trumpų aforizmų, paties autoriaus sugalvotų, rinkinys. Jų autorius paima iš įvairių gyvenimo sričių ir šioj knygutėj suskirsto į 34 skyrelius. Trūksta tik kariškų, nors „Tėvynės“ skyrelis yra vienas kitas, primenantis kovotoją dėl tėvynės ir pasiaukojimą jai.

Šv. Antano ir šv. Elzbietos jubiliejinis TRETININKŲ KALENDORIUS 1931 METAMS. Trylikti metai. Susstatė Tėvas Pranciškus O. F. M. Kaunas, 48 pusl. Kaina nepažymėta.

P. Rūtelionienė. KIRČIUOTOJI PRAKTIKOS GRAMATIKA. Aukštesniesiems pradžios mokyklų skyriams ir žemesniosioms gimnazijų klasėms. Kaunas, 1930 m. 132 pusl. Kaina 2 lt. 50 ct.

LIETUVOS MOKYKLA. Tautos ugdymo laikraštis 10 nr.

„VAIKŲ ŽODIS“. Mėnesinis iliustruotas žurnalas vaikams. Redaktorius N. Butkienė. Leidžia „Vaikų Namelio“ draugija. Redakcijos ir administracijos adresas: Kaunas, Kalnų g-vė 15.

Negausią mūsų vaikų literatūrą žymiai papildė vaikų laikraščiai. Šiuo metu jų leidžiama net 5: „Žiburėlis“, „Žvaigždutė“, „Saulutė“, „Šaltinėlis“ (savaitraščio „Šaltinio“ priedas) ir „Vaikų Žodis“.

„Vaikų Žodis“ yra jauniausias. Jį pradėjo leisti tik šiais metais. Išleista jau 9—10 nr. Laikraštėlis įdomus ir skaitytinas. Iš kitų laikraštėlių tarpo jis išsiskiria tuo, kad skaitytojus pratina prie darbo, prie aktyvumo. Tuo tarpu, kai kiti laikraščiai savo jauniems skaitytojams teikia vien tik lengvų pasiskaitymų, pasakų ir eilėraščių, „Vaikų Žodis“, be to, dar moko įvairių žaidimų, mergaites moko gaminti valgius, berniukus — daryti baldus ir t. t. O tatai vaikams labai įdomu ir naudinga.

„Vaikų Žodis“ gausiai paveikluotas. Yra daug spalvotų paveikslų. Turinys įdomus. Taigi visiems kariams, turintiems vaikučių ir norintiems jiems suteikti džiaugsmo ir malonumo, patartina užsiprenumeruoti šį laikraštėlį. Kaina: metams — 5 lt., pusei metų — 3 lt., 3 mėn. — 1 lt. 50 ct.

Redakcijos atsakymai.

B. Vaškeliui. Tamsta iš viso turite 5 galvosūkių sprendimų taškus.

K. M-čiui. Tamstos galvosūkių ir rebusai yra labai įdomūs, ir jie visi bus įdėti į „Kari“. Nebijoki Tamsta varžytynių ir siųski toliau. Visas galvosūkių bei rebusų svarbumas, kad jie būtų daugiau gyvenimiški (ne abstraktūs) ir originalūs. Tamstai kaip tik sekasi tokius sudaryti, tad lauksime daugiau.

Belaipsniui. Nežinodami kokią vietą užimate (raštininko ar griežiko) negalime atsakyti. Paprastai laisvai samdomi raštininkai ir tarnybos metu vilki civiliškais rūbais. Tokiais reikalais svarbiausia pasiklausti savo viršininkų.

B. Balsiui. Tamstos iškelta mintis jau pavėluota. Be to, yra ir daugiau įvykių, kuriuos reiktų paminėti, bet sunku viską ištesėti. Šaulių žygius turėtų minėti „Trimitas“, nes „Kariui“ būtų per daug visas sritis apimti.

Atsarginiui. Jeigu nesi pakeltas į puskarininko laipsnį, nors ir būtum egzaminus išlaikęs laipsniui įgyti, negali nešioti laipsnio ir prie šaulių uniformos. Egzaminų išlaikymas tik yra parinkimas kandidatų pakėlimui į puskarininkius.

Jūr. Šalteniui. „Pirmoji sueiga“ ir „Viena pamoka“ tiks. „Šešių drąsuolių žygis“ bus įdėtas. Netinkamus gražiname. „Kari“ išrašėme ir pasiųsime nuo pat 1 nr. Atskaitysime iš honoraro.

G. B. „Viltis“ netinka. „Pilno patriotiškumo“ taip pat nedėsime, nes panašiomis temomis jau daug kartų „Kary“ buvo rašyta. Be to, ir tikslo nepasiektų. Kas „Kari“ skaito, tas karo tarnybos nebijo. Kurie karo tarnybos bijo, tie ir nuo panašios spaudos purtos, bet tokių Lietuvoje nedaug. Į „Kuprinės pabiras“ atsiųsti dalykėliai, jeigu nebuvo įdėti, tai bus atmesti, nes redakcijoj nesiranda.

J. Marcinkoniui ir Edv. Korniakui. Jūsų rašiniai pašėliu rašyti ir sunkiai įskaitomi, todėl negalėsime įdėti.

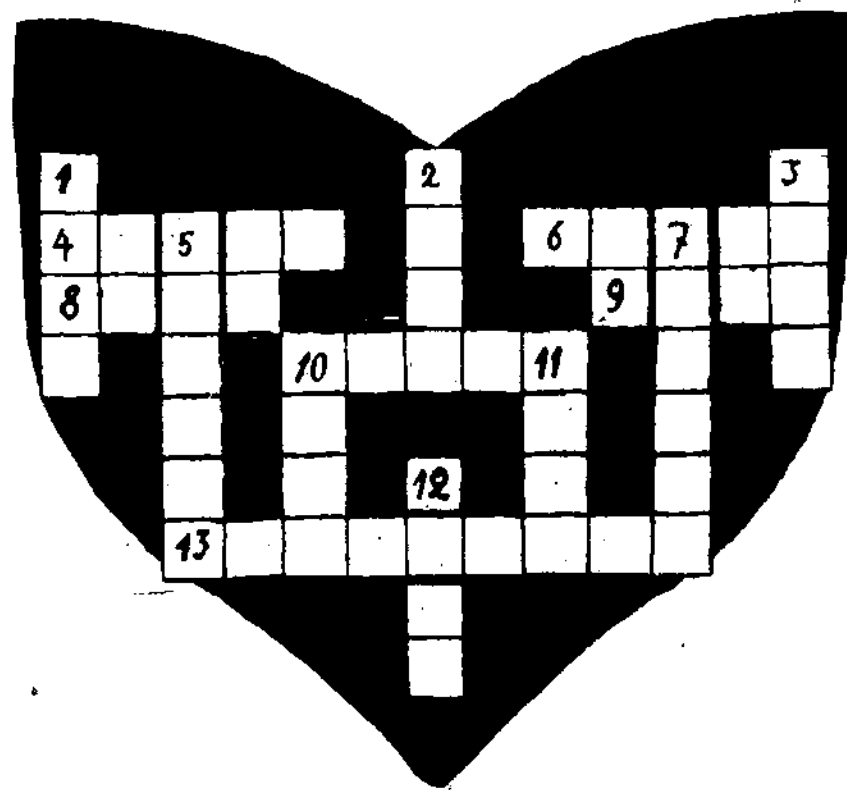
Galvosūkių 45 nr. sprendimas.

1. Šiauliai. 2. Apdanga. 3. Uošvis. 4. Tiltas. 5. Uosis. 6. Vilnis. 7. Anglis. 8. Skiemuo. Tuo būdu sudėjus šiuo žodžius vienu stulpeliu, iš pirmųjų raidžių, skaitant nuo viršaus į apačią, gausis žodis „ŠAUTUVAS“.

Gerai išsprendė šie asmens: 1) vachm. R. Meliūkštis (2 ul. p.); 2) v. p. J. Paliulis (2 p. p.); 3) v. s. p. V. Augis (1 gus. p.); 4) v. p. V. Nūtautas (4 art. p.); 5) v. p. A. Urbonas (K. k. kom.); 6) j. s. p. Ant. Bernotas (2 p. p.); 7) j. p. J. Skalandis (KKDD); 8) P. Budreika (KKDD); 9) Pr. Patašius (KPM); 10) j. k. V. Blinstrubas (2 p. p.); 11) St. Jameikis (K); 12) J. Petrauskas (Kd.); 13) Ant. Valenta (Lzd.); 14) F. Marcinauskas (Uk.); 15) B. Vaškėlis (Srd.).

Galvosūkis 47 nr.

(Vert. 2 tšk.).

1. Skaitant iš kairės dešinėn: 4) daržovėms laikyti vieta, 6) kaimyninė tauta, 8) paukštis, 9) senovės totorių vienetas, 10) tas ką policija dažnai padaro, 13) už ką mes motinai dėkojame.

2. Skaitant iš viršaus apačion: 1) tas, be ko mes negalime gyventi, 2) Pabaltijo miestas, 3) Azijos valstybė (nesulietuvinta), 5) miestas Klaipėdos krašte, 7) miestas okupuotoje Lietuvoje, 10)

karas, 11) maldos žodis, 12) medis.

Ant. Bernotas.

Saugi vieta indėliams. Taupymo dėžutės. Visos bankinės operac.

Lietuvos Koperacijos Bankas

Kaunas, Laisvės alėja 62. (Savi namai) Tel. 104, 746, 922.

Geriausiai aprūpinsi save ir vaikus, pasidėdamas pinigais

ŪKIO BANKE

Turtas 15 milijonų litų. Moka aukštus nušimčius. Ūkio Banką rasi kiekviename apskr. mieste.

Higiena - sveikatos sargas

Ligi šiam laikui geriausias higienos mokslui lietuvių kalba vadovėlis yra dr. S. Abramavo pradedamasis higienos kursas. Redagavo dr. ras Žemgulyš. Piešiniai tekste. Kaina sumažinta iš 4 lt. į 3 lt. Reikalaukite knygynuose arba iš leidėjo

„Švyturio“ B-vės KAUNAS KESTUČIO, 36.

	<p>sužadina è drumą, apsaugo nuo kojų ligų, pagreitina augimą ir sutvarko virškinimą.</p>
--	---

Visur reikalaukite tik geriausio „Pingvino 4004“ rašalo.

Vienintelis Lietuvoje apžvalginis žurnalas „Šviesa“

(Anksčiau vadinos „Žinių ir Literatūros Aruodas“) Ne kiekvienas gali perskaityti visus lietuviškus laikraščius. Visą gali sužinoti iš „Šviesos“ apžvalgų: kas girdeti užsieniuose ir Lietuvoje. „Šviesa“ gražiosios literatūros skvriuje deda garsinų rašytojų rinkinių novelių ir apysakų. „Šviesos“ kaina: metams 15 lt., 6 mėn. 8 lt. ir 3 mėn. 4 lt. Užsieny metams 2 doleriai. „Šviesos“ redakcijos ir administracijos adresas: Kaunas, Kalnų g. 23 nr. **Pasiskubinkit išsirašyti.**

Skaičiavimo

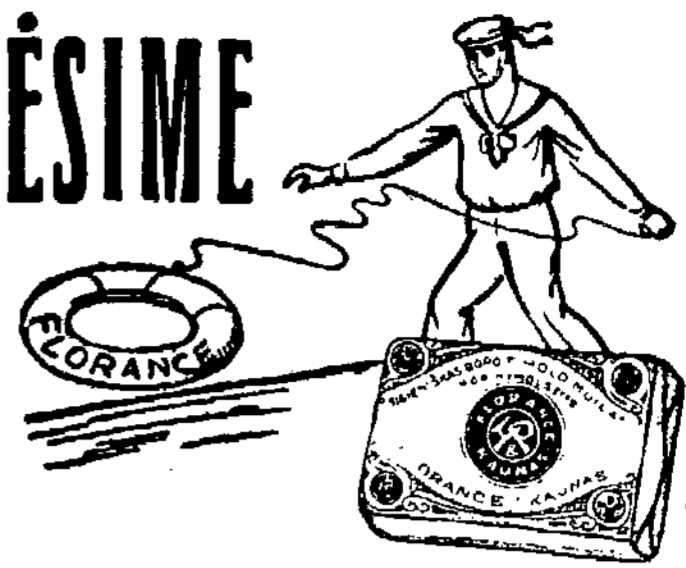
mokyti ir mokyti sunku be gerų skaičiavimo vadovėlių. Tai patvirtins kiekvienas mokytojas. Šis abstraktus darbas žymiai palengvės, jei vartosite Trijų pedagogų: K Kupčiūno, J Kalnino ir J. Trinkūno vadovėlius: 1) skaičiavimo uždaviniai I d. iliustruotas uždavinynas 1 skyr. Jau daugelio sėkmingai vartojamas Lt. 1,50. 2) Skaičiavimo uždaviniai II d. II skyriui. 3) Skaičiavimo uždaviniai III d. III skyriui. 4) Skaičiavimo uždaviniai IV d. IV skyriui. Šie vadovėliai Šviet. Min-rijos knygų ir mokslo priemonių Tskr. Komisijos pripažinti tinkamais vadovėliais pradžios mokykloms, nes jie paruošti pagal nustatytą prad. mok. skaičiavimo programą. Reikalaukite iš leidėjo

„Spaudos Fondo“ Kaune ir skyriuose provincijoj.

MES IŠGELBĖSIME

Tamstas nuo spuogų, dedervinių bei visų kitų odos ligų savo nuostabiai veikiančiu

FLORANCE'Ų boro timolo muilu

Pavadinimas „Florance“ jau garantuoja pasisekimą. Saugokitės padirbimų.

J. Paškauskas,

siuvėjas, Mickevičiaus g-vė 26 nr. priimu užsakymus kariškiams ir civiliškiams rūbams. Darbas atliekamas pagal pasaulinę madą. Kalnos prieinamos. **Duodama išsimokėtina.**

Visų svajonė rasti gerus kvėpalus jau išsipildė. Paskutinėmis dienomis parfumerijos fabrikas

„STELLA“ Kaune

išleido aukštos kokybės kvėpalus ir odekolonus pavadinamas „Šecherazada 1001 naktis“. Karališkų rūmų grožybės, apie kurias svajojame skaitydami indų legendą 1001 naktis, šiandien jau atsiekiame vartodami kvėpalus ir odekoloną „Šecherazada 1001 naktis“. Reikalaukite vaistinėse ir vaistų sandėliuose.

„STELLA“ Kaunas.

Reikalaukite rašalo

„Geležinis Vilkas“

Š rašalo rūšis yra ne reklama, bet faktas. Jis yra žymiai pigesnis, negu užsienų rašalai. Taip pat reikalaukite geriausių baltųjų klijų „Guminal“ aluminėse dėžutėse.

Cheminis fabrikas

„MERKUR“

Kaunas. Telef. 32-42.

tik geriausia pasauly VANKI OMIJE KAKAŲ VAN HOUTTEN

Jau metas užsiprenumeruoti

„KARYS“

ateinantiems **1931** metams,
jei norima savo laiku gauti

Gražų sieninį kalendorių!

Kalendorius

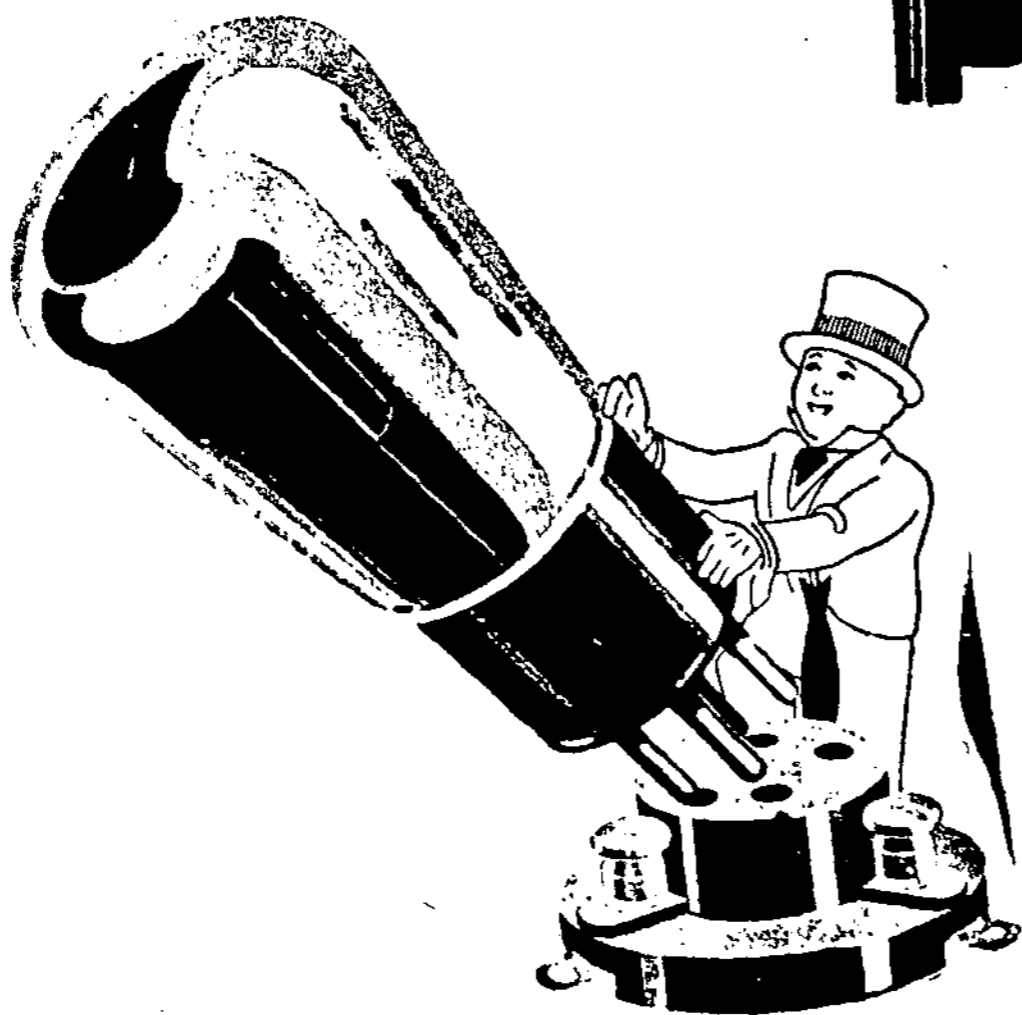
kaip „Kario“ priedas
bus duodamas

tik metiniams prenumeratoriams

Nesivėluokit!

Gerb. skaitytojai. Su šiuo „Kario“ numeriu siunčiame Tamstoms perlaidas išsirašyti „Kari“ 1931 metams. Prašome jas tinkamai surašyti ir neatidėliojant su reikiama pinigų suma siųsti „Kario“ administracijai: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė.

Geriausiai išsirašyti „Kari“ visiems metams iš karto: nes, pirma, gausite gražų kalendorių, o, antra, rudenį daug lengviau surasti 8 lt., negu kad viduvasarį – 4 lt. Be „Kario“ negali likti ne tik atsargos karys ir būsimas naujokas, bet ir kiekvienas Lietuvos pilietis, kuriam rūpi savo krašto gynimas.

PHILIPS

Kiekvienas radio parda-
davėjas galės atnaujinti
seną imtuvą ir įdėti

PHILIPS
radio vamzdelius.

PHILIPS „Miniwatt“